

A MAGYAR KÖZLÖNY MELLÉKLETE
2020. február 14., péntek

Tartalomjegyzék

III. Kormányrendeletekhez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 11/2020. (II. 7.) Korm. rendelethez	412
Végző előterjesztői indokolás a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelethez	415
Végző előterjesztői indokolás a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény hatálybalépésével összefüggő módosító és hatályon kívül helyező rendelkezésekről szóló 13/2020. (II. 7.) Korm. rendelethez	434

V. A Kormány tagjainak rendeleteihez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről szóló 26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet és a kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló 5/2020. (II. 6.) ITM rendelet módosításáról szóló 6/2020. (II. 7.) ITM rendelethez	435
--	-----

III. Kormányrendeletekhez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás

a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 11/2020. (II. 7.) Korm. rendelethez

A jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. §-a, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján kerül közzétételre az Indokolások Tárában.

A szabályozás szükségessége

Az Országgyűlés a 2019. november 19-i ülésnapján fogadta el a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvényt, amely olyan kreatív és a rugalmas, versenyképes szaktudással bíró fiatalokat nevelő, vonzó szakképzési rendszer kialakítását célozza, amely képes illeszkedni a társadalmi folyamatokhoz, a nemzetgazdaság és a munkaerőpiac változó követelményeihez, valamint rugalmas és differenciált képzésszervezést tesz lehetővé. Az új szakképzési rendszer, valamint a felnőttképzés struktúrájában megjelenő új elemek jogszabályi háttérének megteremtése érdekében került sor a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Fktv.) harmonizálására és módosítására. Az Fktv. módosítása a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény hatálybalépésével összefüggő módosító és hatályon kívül helyező rendelkezésekről szóló 2019. évi CXII. törvény részét képezi.

A kormányrendelet az Fktv. által felállított szabályozási keretek között – az abban kapott felhatalmazás alapján – megállapítja

- a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges bejelentés és engedély részletes feltételeit, a bejelentés, illetve az engedély megadása iránti kérelem adattartalmát, benyújtásának és elbírálásának részletes szabályait,
- a vagyoni biztosíték formáit, mértékét és felhasználásának szabályait,
- a felnőttképzők nyilvántartásának vezetésére vonatkozó részletes eljárási szabályokat, a nyilvántartás módosításának és a nyilvántartásból való törlés eseteit,
- a felnőttképzési szerződés tartalmát,
- a felnőttképzési tevékenység személyi és tárgyi feltételeit,
- a felnőttképző dokumentum- és nyilvántartásvezetési kötelezettségének szabályait,
- a felnőttképzők ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokat, valamint a felnőttképzési tevékenységre jogszabályban vagy hatósági határozatban előírt kötelezettségek be nem tartása esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket,
- a felnőttképzési szakértői tevékenység folytatásának részletes feltételeit, a felnőttképzési szakértői tevékenységre irányuló bejelentés adattartalmát és a bejelentésre vonatkozó részletes eljárási szabályokat, a felnőttképzési szakértők nyilvántartásának adatait, a felnőttképzési szakértői tevékenységre jogszabályban vagy hatósági határozatban előírt kötelezettségek be nem tartása esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket és a felnőttképzési szakértők díjazására vonatkozó rendelkezéseket,
- a felnőttképzési minőségirányítási rendszert és annak külső értékelésére vonatkozó részletes szabályokat.

A felnőttképzési tevékenység folytatásának bejelentése, engedélyezése és a felnőttképzők nyilvántartása

A kormányrendelet 1–11. §-a a felnőttképzési tevékenység folytatásának bejelentéséhez, engedélyezéséhez és a felnőttképzők nyilvántartásához kapcsolódó részletes szabályokat tartalmazza.

Az Fktv. szerint a felnőttképzőnek az engedély alapján végzett felnőttképzési tevékenység során – szemben a bejelentés alapján végzett felnőttképzési tevékenységgel – szigorúbb követelményeknek kell megfelelnie, így a felnőttképzőnek – többek között – vagyoni biztosítékkal is kell rendelkeznie, amely az engedély megadásának, illetve az ezt követő működésnek is feltétele. A vagyoni biztosíték mint jogintézmény nem új a felnőttképzés

rendszerében, hiszen a kormányrendeletben foglalt szabályozás tartalmában szinte megegyezik a jelenleg hatályos szabályokkal. Célja ugyanakkor, hogy továbbra is a képzésben részt vevőket védje a nem jogszabályszerűen végzett felnőttképzési tevékenység őket érintő következményeivel szemben.

A vagyoni biztosítékkal az engedélyezett felnőttképzési tevékenység folytatásának teljes időtartamára és a felnőttképzési tevékenység megszűnését követő hat hónapig kell rendelkezni annak érdekében, hogy a képzési díj azon részének visszafizetése – a díjat befizető számára – biztosított legyen, amelyre a képzés bármely okból történő ellehetetlenülése miatt a felnőttképző már nem nyújtott szolgáltatást. A vagyoni biztosíték felhasználásához és megszüntetéséhez a felnőttképzési államigazgatási szerv jóváhagyása szükséges.

Vagyoni biztosíték olyan szerződés lehet, amely biztosítóval kötött biztosítási szerződésre vagy a felnőttképző által hitelintézetnél lekötött, a képzési díj fentiekben meghatározott visszafizetésére elkülönített és zárolt pénzösszeg elhelyezésére irányul. A kormányrendelet meghatározza a vagyoni biztosíték mértékét, azokat a szabályokat, amelyek biztosítják, hogy a vagyoni biztosíték mindig megfeleljen a jogszabályban előírtaknak, és részletesen szabályozza a biztosíték felhasználására vonatkozó eljárást. Ha a felnőttképző nem tesz eleget a vagyoni biztosítékkal kapcsolatos kötelezettségeinek, a felnőttképzési államigazgatási szerv jogosult a szükséges intézkedések megtételére.

A vagyoni biztosíték a felnőttképző nettó árbevételéhez igazodik, mértéke a nettó árbevétel kettő százaléka, de legalább egymillió forint.

Az Fktv. alapján felnőttképzési tevékenység bejelentés vagy engedély alapján végezhető. A felnőttképzési államigazgatási szerv a bejelentés, illetve az engedély megadásáról szóló határozat alapján a felnőttképzőt felveszi a felnőttképzők nyilvántartásába. A felnőttképzési államigazgatási szerv az engedélyezési eljárásban szakértőként szakértői bizottságot vehet igénybe. A szakértői bizottság tagjait az Fktv. szerinti szakértői nyilvántartásban szereplő szakértők közül rendeli ki a felnőttképzési államigazgatási szerv. A vonatkozó rendelkezések mindezek alapján meghatározzák

- a bejelentés, valamint az engedély megadása iránti kérelem tartalmi elemeit, amelyek a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szolg. tv.) által meghatározott adatok, továbbá mindazok az adatok, amelyek az Fktv. alapján szükségesek a felnőttképzőnek a felnőttképzők nyilvántartásába történő felvételéhez és a nyilvántartás vezetéséhez,
- a bejelentés és az engedély megadása iránti kérelem benyújtásának és elbírálásának részletes szabályait,
- a bejelentés, illetve az engedély megadása vagy módosítása iránti kérelem benyújtásához szükséges dokumentumokat,
- az engedélyezési eljárásban közreműködő szakértői bizottság vizsgálatának szempontjait és szabályait,
- a felnőttképzők nyilvántartásának vezetésére vonatkozó részletes eljárási szabályokat, a nyilvántartás módosításának és a nyilvántartásból való törlés eseteit.

A szakértői bizottság a szakértői vizsgálat keretében elsősorban dokumentumalapú ellenőrzést végez, de a szakértői vizsgálatot szükség szerint a felnőttképző székhelyén, a kérelemben megjelölt telephelyén és – ha a képzés tervezett helyszíne nem egyezik meg a székhellyel vagy a telephellyel – a képzés helyszínén is lefolytathatja. A szakértői vizsgálat keretében meg kell vizsgálni a felnőttképzési tevékenység megvalósíthatóságának és folytatásának feltételeit, továbbá a kérelem és mellékletei valóságtartalmát. A felnőttképzőnek a szakértői vizsgálat során a szakértői bizottsággal együttműködési kötelezettsége van. A szakértői bizottság véleményének beszerzését követően a felnőttképzési államigazgatási szerv dönt az engedély megadásáról, annak módosításáról vagy a kérelem elutasításáról.

A felnőttképzési szakértői rendszer

Az Fktv. módosítása alapján a felnőttképzési szakértői rendszer egységessé válik: a felnőttképzési szakértők és felnőttképzési programszakértők helyett egységes elnevezéssel a jövőben felnőttképzési szakértők közreműködnek a felnőttképzési tevékenység engedélyezése és a felnőttképzők ellenőrzése keretében szükséges szakkérdés megállapítása, valamint a képzési program előzetes minősítése keretében.

Felnőttképzési szakértői tevékenység felsőfokú végzettséggel, a kormányrendeletben meghatározott szakképzettséggel és oktatási, oktatásszervezési vagy -irányítási, minőségirányítási, programkészítési, lektorálási,

mérési-értékelési vagy felnőttképzési szakértői szakterületen szerzett legalább öt éves szakmai gyakorlattal, bejelentés alapján végezhető. A bejelentést a felnőttképzési államigazgatási szervhez kell benyújtani.

A kormányrendelet meghatározza a bejelentés adattartalmát, és előírja a bejelentéshez csatolandó mellékleteket, amelyek alapján a felnőttképzési államigazgatási szerv megvizsgálja a felnőttképzési szakértői tevékenység megkezdésének és folytatásának jogszabályi feltételeit.

Az Fktv. szerint a felnőttképzési államigazgatási szerv a felnőttképzési szakértői tevékenység végzésére jogosult személyekről közhiteles hatósági nyilvántartást vezet. A nyilvántartásnak az Fktv.-ben és a Szolg. tv.-ben meghatározott adatain túli adattartalmát a kormányrendelet állapítja meg.

A felnőttképzési szakértőnek első alkalommal a felnőttképzési szakértők nyilvántartásába történő felvételétől számított fél éven belül, ezt követően két évenként továbbképzésen kell részt vennie, és eredményes vizsgát tennie. A továbbképzést és vizsgát a felnőttképzési államigazgatási szerv szervezi.

A kormányrendelet lehetőséget nyújt – kérelem alapján – a szakértői tevékenység legfeljebb két év időtartamú szüneteltetésére.

A szabályozás alapján a felnőttképzési államigazgatási szerv a felnőttképzési szakértőt érintő szankcióként elrendeli

- a szakértői tevékenység felfüggesztését a továbbképzési kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt,
- a szakértői tevékenység megtiltását és ezzel egyidejűleg a felnőttképzési szakértői nyilvántartásból való törlést a hatósági határozatban vagy jogszabályban szereplő előírások ismételt megsértése miatt, a felnőttképzési szakértői tevékenység folytatásához előírt feltételek hiánya miatt, továbbá a továbbképzési kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt.

A felnőttképzés tartalmi követelményei

A kormányrendelet 18–26. §-a a felnőttképzés engedélyhez, illetve bejelentéshez kapcsolódó tartalmi követelményeit részletezi. A felnőttképzőnek, ha felnőttképzési tevékenysége engedélyhez kötött, a működése során meg kell felelnie az alábbi követelményeknek:

- minőségirányítási rendszert és annak részeként ügyfélszolgálati, panaszkezelési és oktatói minősítési rendszert kell működtetnie, és gondoskodnia kell a minőségirányítási rendszer külső értékeléséről,
- a képzéseket képzési program alapján kell megszerveznie, amit a részzszakmák esetén a képzési és kimeneti követelményeknek, a szakmai képzések esetén a programkövetelményeknek kell megfeleltetni, és felnőttképzési szakértői által előzetesen minősíttetni,
- a képzésre jelentkező kérésére előzetes tudásmérést, a képzést követően pedig elégedettségmérést kell végezni,
- a képzésben részt vevő személlyel felnőttképzési szerződést kell kötnie,
- eleget kell tennie dokumentum- és nyilvántartásvezetési kötelezettségének, tájékoztatási és adatszolgáltatási kötelezettségének.

A felnőttképzőnek a bejelentéshez kötött felnőttképzési tevékenysége során kizárólag a felnőttképzési szerződés megkötésére, illetve az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére vonatkozó szabályokat kell alkalmaznia.

A felnőttképzési szakértő a képzési program előzetes minősítése során azt vizsgálja, hogy

- a képzési program tartalma megfelel-e az Fktv.-nek és szakmai oktatás vagy szakmai képzés esetén a szakképzésről szóló törvénynek és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendeletnek,
- a képzési programban meghatározott tartalommal, feltételekkel és módon, valamint a képzéssel érintett célcsoport számára megszerezhető-e a képzési programban megjelölt kompetenciák.

A képzési program módosítása esetén a felnőttképzőnek el kell végeztetnie a módosított képzési program előzetes minősítését is.

A képzésben részt vevő személy a képzéssel kapcsolatos elégedettségének felmérése céljából – a személyazonosíthatóságot kizáró módon – a képzés utolsó foglalkozásán vagy a képzés elvégzését igazoló tanúsítvány átvételének időpontjában kérdőívet tölt ki. A felnőttképző a kérdőívet képzésenként és kérdésenként kiértékeli, és a válaszok átlageredményét képzésenként és kérdésenként továbbítja a felnőttképzés adatszolgáltatási rendszerébe.

A kormányrendelet meghatározza a felnőttképzési szerződés kötelező tartalmi elemeit, továbbá – a kormányrendelet 1. mellékletében – a képzés elvégzésének igazolására a képzésben részt vevő személy részére kiállításra kerülő tanúsítvány tartalmát.

A kormányrendelet a minőségirányítási rendszer szabályozásán belül meghatározza annak dokumentumait:

- a minőségpolitikára vonatkozó dokumentum,
- a felnőttképzési tevékenységgel kapcsolatos minőségirányítási dokumentum,
- az oktatók felkészültségével, az oktatói kompetenciák folyamatos fejlesztésével kapcsolatos dokumentum,
- a felnőttképzés adatszolgáltatási rendszerével kapcsolatos dokumentum,
- a panaszok kezeléséről szóló dokumentum, amely tartalmazza a panaszok kivizsgálásának és kezelésének módját,
- a minőségirányítási rendszer működtetése során keletkezett eltérések kiküszöbölésére irányuló helyesbítő és ismételt előfordulásuk megakadályozására irányuló megelőző tevékenységek menetét tartalmazó dokumentum és
- a szakképzésialapfeladat-ellátás önértékelésére vonatkozó eljárást tartalmazó dokumentum.

A felnőttképzőnek a minőségirányítási rendszer külső értékelését négyévente legalább egyszer kell elvégeztetnie – megbízás alapján – a felnőttképzési államigazgatási szervvel. A külső értékelésről a felnőttképzési államigazgatási szerv aláírt véleményt ad a felnőttképzőnek, és abban cselekvési program megalkotására és végrehajtására kötelezheti.

Ellenőrzés, jogkövetkezmények

A kormányrendelet 27–34. §-a a felnőttképzés hatósági ellenőrzési rendszerét, ezen belül az ellenőrzéshez kapcsolódó eljárási szabályokat, továbbá a jogsértő felnőttképzési tevékenység jogkövetkezményeit szabályozza az alábbiak szerint:

- meghatározzák a szakértői bizottság vizsgálati szempontjait, tartalmát, elkülönítve a bejelentéshez, illetve az engedélyhez kötött felnőttképzési tevékenységhez kapcsolódó ellenőrzéseket,
- meghatározzák a folyamatban levő képzést érintő szakértői vizsgálat keretében a szakértői bizottságot, illetve a szakértőt megillető jogosultságokat,
- részletezik az egyes jogsértő tevékenységek bekövetkezése esetén alkalmazható jogkövetkezményeket (figyelmeztetés, pénzbírság, a felnőttképzési tevékenység folytatásának megtiltása vagy attól való eltiltás), külön kiemelve a súlyosabban minősülő jogszabálysértő tevékenységeket.

Az Fktv. felhatalmazása alapján a Kormány a Pest Megyei Kormányhivatalt jelöli ki felnőttképzési államigazgatási szervként.

Végső előterjesztői indokolás a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelethez

A jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. §-a, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján kerül közzétételre az Indokolások Tárában.

A szabályozás szükségessége

Az Ipar 4.0 stratégia és az általa leképzett, napjainkban zajló negyedik ipari forradalom egyik jellemzőjeként egyre gyorsabb a fejlődés az iparban használt technológiák, eljárások és anyagok terén. Ebben a folyamatban a munkakörök is átalakulnak, elsősorban a robotizáció és az automatizáció, valamint a teljes társadalmi kommunikációt, kooperációt és a képzési rendszereket átható digitalizáció miatt. Csökken a szakképzettség nélkül is ellátható betanított munkahelyek száma, miközben nő az igény a rendszerek tervezésével, építésével,

üzemeltetésével foglalkozó informatikai, robotikai képzettségű szakemberek iránt. Ebből következik, hogy nem kevesebb szakemberre van szükség, hanem más feladatkörben, megváltozott körülmények között dolgozó emberre a magasabb hozzáadott értékű munkakörökben. Az új technológiák nem szorítják ki feltétlenül a munkavállalókat a munkaerő-piacról, hanem támogatják őket, és javítják a munkavégzés hatékonyságát, természetesen új kompetenciák elsajátítását megkövetelve. Egyre nagyobb a hangsúly mind a munkavégzésben és szükségszerűen a képzésben a kreativitáson és az emberi együttműködésen.

A munkafolyamatok önfelépítő rendszerének első átalakulása mellett makrogazdasági tényezők is szükségessé teszik a szakképzés átalakítását. Az elmúlt években a gazdasági növekedés folyamatos volt Magyarországon. A munkanélküliség felére csökkent, a foglalkoztatottság pedig jelentősen nőtt, mindez a reálbér-emelkedéssel párhuzamosan. A munkaerőpiacot ma már a kereslet és nem a kínálat jellemzi. A gazdaság folyamatos működése számára nélkülözhetetlen szakképzett munkaerőből a további fejlődést, illetve növekedést gátló hiány alakult ki.

A fent jelzett rövid és hosszú távú folyamatok kiszolgálására a szakképzés rendszerének is reagálnia kell. A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Szkt.) és az annak végrehajtási szabályait megállapító kormányrendelet elfogadásával alapvető cél a szakképzés olyan átalakítása, amely a munkaerőpiac valós keresletén alapul, a gazdaság immanens igényei alapján működő, az automatizáció és a digitalizáció hatását figyelembe vevő, a hagyományos munkakörök helyett az ágazati kompetenciák fejlesztését támogató szakképzésre van szükség. Ehhez a hosszú évek alatt konzerválódott szabályozási, működési és finanszírozási gyakorlatot jelentősen meg kell változtatni. A rendszer átalakítása a kormányzat szakmapolitikai felhatalmazásával, gazdasági szereplők intenzív bevonásával és elkötelezett támogatásával lehet csak sikeres. Az Szkt. elfogadásával a jogalkotó ezen követelmények elérését tűzte ki célul, amelyhez kapcsolódóan az Szkt.-ben kapott felhatalmazások alapján a részletes végrehajtási szabályokat a kormányrendelet elfogadásával kerülnek meghatározásra.

A szakképzésben való részvétel ingyenessége

Az Szkt. meghatározza, hogy az első szakma megszerzését az állam minden magyar állampolgár számára ingyenesen biztosítja. A szakképzésben való ingyenes részvétel kiterjed továbbá a második szakma esetén legfeljebb három tanéven keresztül (ideértve a második szakmához kapcsolódó szakmai vizsgát is), valamint a szakképző intézményben szervezett első szakképesítés megszerzésére az első képesítő vizsga befejezéséig.

A kormányrendelet meghatározza az Szkt. szerinti ingyenesség tartalmát, így

- részletezi a szakképző intézmény által a szakképzés ingyenessége keretében biztosított szolgáltatásokat (pl. szakmai oktatáshoz közvetlenül kapcsolódó foglalkozás, tanulmányok alatti vizsga),
- a javító- és pótlóvizsga esetén az ingyenességet a szakképzési jogviszony megszűnése után letett első javító- és pótlóvizsga ingyenességére is kiterjeszti,
- a halmozottan hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanuló esetében a szakmai oktatásban való részvétel ingyenességét általánosan biztosítja.

A kormányrendelet tartalmazza továbbá a szakképző intézmény által térítési díj, illetve tandíj ellenében biztosított szolgáltatások megnevezését és a térítési díj megállapításának szabályait, továbbá a szakirányú oktatással összefüggésben történő ellenszolgáltatás tilalma megszegésének jogkövetkezményeit.

A térítési díjat a tanulói jogviszony, illetve a szakképzési jogviszony létrejötte előtt kell megállapítani, illetve a képzésben részt vevő személy részére tudomására hozni.

A szakirányú oktatással összefüggésben történő ellenszolgáltatás tilalmának duális képzőhely általi megszegése esetén a gazdasági kamara a duális képzőhelyet eltiltja a szakirányú oktatásban való részvételtől, továbbá a duális képzőhely köteles a pénzbeli, anyagi, természetbeni hozzájárulást vagy költségtérítést a tanulónak, kiskorú esetén a tanuló törvényes képviselőjének, illetve a képzésben részt vevőnek visszafizetni. A tilalmat megszegő duális képzőhely nevét a gazdasági kamara honlapján nyilvánosságra hozza.

A szakképzés nyelve

Az Szkt. alapelvei között rögzíti a szakképző intézményben a magyar nyelven folyó oktatás alapelvét, ugyanakkor lehetővé teszi a részben vagy egészben nem magyar nyelven folytatható szakképzést (két tanítási nyelvű oktatás) is, amelynek részletszabályait a kormányrendelet határozza meg.

Részen vagy egészben nem magyar nyelven folyó szakképzést tanulói jogviszonyban – a fenntartó engedélyével – a technikum, szakképzési jogviszonyban a képzési kereslet függvényében a szakképző intézmény szervezhet. A technikum által végzett két tanítási nyelvű oktatás a tanuló magas szintű idegennyelv-tudását és az idegennyelv-tanulás képességének fejlesztését szolgálja.

A két tanítási nyelvű oktatás célja, hogy a tizenharmadik évfolyamon a tanulók legalább nyolcvan százaléka a Közös Európai Referenciakeret (KER) szerinti B2 szintű nyelvtudást elérje.

A technikumnak biztosítani kell, hogy a tanulók a célnyelvből emelt szinten és a célnyelven tanított tantárgyakból az érettségi vizsga követelményeire közép és emelt szinten is felkészülhessenek.

A szakképzés dokumentumai

A kormányrendelet megállapítja a kizárólag szakképző intézményben szakmai oktatás keretében elsajátítható szakmákat és a szakmákhoz előírt – az ellenőrzési, a mérési, az értékelési rendszer kialakítását és működését biztosító, a szakképzésben kötelezően alkalmazandó – képzési és kimeneti követelmények tartalmi elemeit.

A szakképző intézményben a nevelő-oktató munka a szakképzésért felelős miniszter által a képzési és kimeneti követelmények alapján kidolgozott, a szakképzésben kötelezően alkalmazandó programtanterv, valamint a szakképző intézmény, illetve a felnőttképző által kidolgozott és azok honlapján közzétett szakmai program alapján folyik. A szakképző intézménynek a szakmai programjában kell meghatároznia a szakképző intézmény nevelési programját, oktatási programját, képzési programját és egészségfejlesztési programját.

A kormányrendelet meghatározza továbbá a szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítés kimeneti követelményeit tartalmazó programkövetelmény, továbbá a szakképző intézmény, illetve a felnőttképző által a programkövetelmény alapján kidolgozott képzési program kötelező elemeit, a programkövetelmény nyilvántartásba vételének, a nyilvántartásba vétel módosításának és a nyilvántartásból történő törlésének eljárási és tartalmi szabályrendszerét.

Programkövetelményre, annak módosítására és törlésére a szakképzésért felelős miniszternek bárki javaslatot tehet. A nyilvántartásba vételről, illetve a nyilvántartásba vétel módosításáról, valamint a nyilvántartásból történő törlésről a szakképzésért felelős miniszter a Kormány adott ágazatért felelős tagja egyetértésével dönt.

Az akkreditált vizsgaközpont

Az Szkt. alapján szakképzéshez kapcsolódó sajátos vizsgák, így a szakma megszerzésére irányuló szakmai vizsga és a szakképesítés megszerzésére irányuló képesítő vizsga – a szakképző intézmény, illetve a felnőttképző helyett – akkreditált vizsgaközpontnál tehető.

A vizsgaközpont akkreditálását a Nemzeti Akkreditáló Hatóság a személytanúsító szervezetek megfelelőségértékelésére a Magyar Szabványügyi Testület által közzétett nemzeti szabvány alapján végzi. Az a vizsgaközpont akkreditálható, amely rendelkezik az akkreditálási kérelemben megjelölt szakma, illetve szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítés tekintetében legalább egy vizsgahelyszínnel vonatkozóan a vizsgatevékenységhez szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, és azokat folyamatosan biztosítani képes, valamint megfelel a nemzeti szabványban meghatározott feltételeknek. A szabványkövetelmények közül az újratanúsításra vonatkozó követelményt nem kell alkalmazni.

Az akkreditáció az akkreditálási okiraton megjelölt dátumig jogosít Magyarország területére kiterjedően szakmai vizsga, illetve képesítő vizsga szervezésére.

A nyomtatványok

A kormányrendelet tartalmazza a szakképző intézmény, illetve az akkreditált vizsgaközpont által használt nyomtatványok megnevezését, kötelező tartalmi elemeit, kitöltésének, nyilvántartásának szabályait, az előállításával, forgalmazásával, továbbá az elveszett, megsemmisült okmányok pótlásával kapcsolatos rendelkezéseket.

A szakképző intézmény által használt nyomtatvány: a bizonyítvány, az érettségi bizonyítvány és az érettségi tanúsítvány, a törzslap, a félévi értesítő, a napló, a tanulmányok alatti vizsga jegyzőkönyve, a közösségi szolgálati lap, a tanulói jogviszony igazoló lapja.

Az akkreditált vizsgaközpont által használt nyomtatvány: az oklevél, a szakmai bizonyítvány és a képesítő bizonyítvány, a vizsgatörzslap, a szakmai vizsga jegyzőkönyve.

A szakképzésben csak a szakképzésért felelős miniszter által kidolgozott formátumú oklevél- és bizonyítványnyomtatvány, valamint az azok kiállításának alapjául szolgáló alkalmazható.

A tanuló által elvégzett évfolyamokról a törzslap alapján év végi bizonyítványt kell kiállítani. A bizonyítvány és a bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatvány közokirat. Az elveszett vagy megsemmisült bizonyítványról a törzslap alapján bizonyítványmásodlat állítható ki.

A szakma megszerzéséről oklevelet kell kiállítani, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakmai oktatást a technikumban teljesítette. Az oklevél és a szakmai bizonyítvány, valamint az azok kiállításának alapjául szolgáló nyomtatvány közokirat.

A szakképző intézmény, illetve az akkreditált vizsgaközpont az üres okmányokról, a kiállított és kiadott oklevelekről és bizonyítványokról, valamint az elrontott és megsemmisített oklevelekről és bizonyítványokról nyilvántartást vezet. A kiadott oklevélről és bizonyítványról a szakképzési államigazgatási szerv központi nyilvántartást vezet.

Az oklevélmásodlat, illetve a szakmai bizonyítványmásodlat az eredeti oklevél, illetve szakmai bizonyítvány pótlására szolgáló, a vizsgatörzslap tartalmával megegyező, a kiállításának időpontjában hitelesített közokirat. Ha az oklevél, illetve a szakmai bizonyítvány eredeti kiállítója nem lelhető fel, a javított oklevelet, illetve szakmai bizonyítványt, valamint az oklevélmásodlatot, illetve a szakmai bizonyítványmásodlatot a szakképzési államigazgatási szerv állítja ki.

A szakképző intézmény

A kormányrendelet meghatározza a szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény jogállásához kapcsolódó jogait és kötelezettségeit. Külön rendelkezik a kormányrendelet a többcélú szakképző intézmény alapításának feltételeiről, amelyeknek fennállását a fenntartónak évente kell vizsgálnia. Többcélú intézmény csak akkor alapítható, ha a főtevékenysége, illetve alaptevékenysége szakképzési alapfeladat ellátása, a szakképzésben érintett tanulók és képzésben részt vevő személyek létszáma meghaladja a köznevelési alapfeladat szerinti nevelés-oktatásban érintett tanulók létszámát, a szakképzési alapfeladat mellett egy vagy több köznevelési alapfeladat ellátása hatékonyan teljesíthető és a működéshez szükséges pénzeszköz rendelkezésre áll.

Egyes szakmák tekintetében a szakképző intézmény szakképzést a Kormány adott ágazatért felelős tagjának engedélyével folyhat.

A szakképző intézmény minőségirányítási rendszere

A szakképző intézmény a tevékenységét minőségirányítási rendszer alapján végzi. A szakképző intézmény minőségirányítási rendszerét a minőségpolitika, valamint azonos elvárás rendszer alapján működő rendszeres önértékelés és külső értékelés alkotja, amelyhez az értékelés eredményei alapján meghatározott fejlesztő tevékenység kapcsolódik. Az önértékeléshez és külső értékeléshez a szakképzésért felelős miniszter által kézikönyv kerül kiadásra.

Az önértékelés és a külső értékelés a szakképző intézmény és az igazgató értékelését jelenti, módszere a dokumentumelemzés, a helyszíni látogatás, az indikátorok elemzése és értékelése, a szakképző intézményi folyamatok működésének értékelése.

Az önértékelés és a külső értékelés vizsgálja a szakképző intézményi folyamatok működését

- a vezetési-irányítási területeken,
- a szakmai-képzési területeken és
- a támogató, erőforrás folyamat-területeken.

Az oktatók értékelését a szakképzésért felelős miniszter által kiadott értékelési módszertan alapján az igazgató végzi, a külső értékelés az oktatói értékelési rendszer működtetését is vizsgálja és értékeli.

Az előkészítő évfolyam és a műhelyiskola

Az Szkt. alapján a szakmai oktatás megkezdését megelőzően lehetőség van a technikumban nyelvi előkészítő évet, a szakképző iskolában pedig a szakma megszerzéséhez szükséges kompetenciák tekintetében történő orientációs fejlesztő évet szervezni, továbbá dobbantó programot, illetve műhelyiskolát működtetni.

Előkészítő évfolyam és a műhelyiskola a fenntartó engedélyével szervezhető a szakképző intézmény szakmai programjában meghatározott tartalommal. Az orientációs évfolyamra vonatkozó szakmai program elfogadásához a szakképzésért felelős miniszter engedélye szükséges. A kormányrendelet rendelkezik az előkészítő évfolyam és a műhelyiskola intézményi és személyi feltételeiről.

A műhelyiskola a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába álláshoz szükséges ismeretek megszerzésére szolgáló képzési forma, amelyben a tanuló, illetve a képzésben részt vevő alapfokú iskolai végzettség nélkül (dobbantó program elvégzésével) vagy a 16. életév betöltése mellett alapfokú iskolai végzettséggel vehet részt.

A műhelyiskolában

- kizárólag részzakma megszerzéséhez szükséges felkészítés folyik,
- megszervezhető a sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a képzésben részt vevő fogyatékkal élő személy szakmai oktatása is,
- a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakképző iskolai tanulót megillető ösztöndíj legalább felére jogosult.

A szakképző intézmény alapítása és fenntartása

A kormányrendelet meghatározza a szakképző intézmény alapítójára vonatkozó és feladatai ellátásához szükséges feltételeket.

A szakképző intézmény alapítójának magyarországi székhellyel vagy telephellyel kell rendelkeznie és átlátható szervezetnek kell lennie. A szakképző intézmény ágazatonként legalább két szakma szakmai oktatására alapítható, ha a szakképzési alapfeladat ellátásához szükséges feltételek legalább ötéves időtávlatban biztosítottak.

A szakképző intézmény akkor rendelkezik a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel, ha önálló névvel, állandó saját székhellyel, állandó saját alkalmazotti létszámmal, a szakképzésialapfeladat-ellátáshoz szükséges és arra alkalmas helyiségekkel és eszközökkel, jogszabályban meghatározott belső szabályzatokkal és a működéséhez szükséges pénzeszközökkel rendelkezik.

A szakképző intézmény alapításához nyilvántartásba vétel, a nem az állam által alapított szakképző intézmény esetében nyilvántartásba vétel és működési engedély szükséges. A vonatkozó rendelkezések tartalmazzák a nyilvántartásba vételhez, illetve a működési engedély kiadása iránti kérelemhez szükséges dokumentumok meghatározását, továbbá az alapító okirat tartalmi elemeit. A működési engedély kiadására a szakképző intézmény székhelye szerinti szakképzési államigazgatási szerv illetékes. A szakképzési államigazgatási szerv a működési engedély kiadását akkor tagadhatja meg, ha a nem állami szakképző intézmény szakmai programja a jogszabálynak nem felel meg, vagy nem rendelkezik a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel.

A szakképző intézmény nyilvántartásának az Szkt.-ben meghatározott adatokon kívüli tartalmát, továbbá a nem állami szakképző intézmény nyilvántartásba vételét követő kötelezettségét a kormányrendelet 73. § és 74. §-a tartalmazza. A szakképző intézmény nyilvántartásba vételéhez és működési engedélyéhez olyan okiratok benyújtása kerül kötelezően előírásra, amelyeket a szakképzési államigazgatási szerv más módon nem tud beszerezni, azok mással nem pótolhatóak, és amelyek mindenképpen szükségesek ahhoz, hogy a szakképzési államigazgatási szerv a működési engedélyt kiadja.

A kormányrendelet 67–72. §-a tartalmazza a szakképző intézmény megszüntetéséhez, átalakításához és átszervezéséhez kapcsolódó szabályokat. A szakképző intézményt az alapító jogutóddal vagy jogutód nélkül szüntetheti meg. A szakképző intézmény általános jogutódlással történő megszüntetése átalakítással történhet. A szakképző intézmény megszüntetéséről megszüntető okiratban kell rendelkezni.

A szakképző intézmény átalakítása történhet összeolvadással vagy beolvadással, valamint szétválással (különválás vagy kiválás). Átszervezés minden olyan döntés, amely nem eredményezi a szakképző intézmény átalakítását,

így pl. a szakképző intézmény nevének, típusának, telephelyének, szakképzési alapfeladatának vagy az oktatott szakmák körének módosulása.

A kormányrendelet nem teszi lehetővé az alapító részére, hogy tanítási évben szakképző intézményt indítson, átszervezen vagy megszüntessen, fenntartói jogát átadja, továbbá a fenntartó a szakképző intézmény feladatának megváltoztatásával, nevének megállapításával kapcsolatos döntését megelőzően széleskörű egyeztetést kell végeznie az érintettek körében.

A kormányrendelet 75. és 76. §-a rendelkezik a szakképző intézmény nyilvántartásból való törlését megalapozó súlyos jogszabálysértési eseteket határozza meg, továbbá rendelkezik a megszűnt intézménnyel tanulói jogviszonyban álló tanulók, illetve képzésben részt vevő személyek más szakképző intézménybe történő átvétele érdekében az oktatás folyamatosságának biztosítása érdekében.

A szakképző intézmény fenntartóját illető jogok és kötelezettségek meghatározását a kormányrendelet 94. §-a tartalmazza. A fenntartó kötelezettségei a szakképző intézmény

- költségvetése meghatározásával,
- a szakmai programmal, szervezeti és működési szabályzattal,
- a vonatkozó tanévben szervezhető szakmai oktatások és szakmai képzések körével,
- a felvehető maximális tanulólétszámmal, az indítható osztályok számával,
- a szakképző intézmény törvényes működésének, gazdálkodásának ellenőrzésével kapcsolatos döntésekre terjed ki.

A fenntartó a kormányrendelet 92. és 93. §-a alapján fenntartói megállapodással vehet részt a szakképzésben. A fenntartói megállapodás a szakképző intézmény, illetve a szakképzési alapfeladatot ellátó többcélú köznevelési intézmény képzési szerkezetének és ahhoz kapcsolódó finanszírozásának feltétele. A rendelkezések meghatározzák a fenntartói megállapodás részletes tartalmát, valamint megkötésének és felülvizsgálatának eljárásrendjét. A fenntartói megállapodás megkötéséhez a területileg illetékes gazdasági kamara megyénként és a fővárosra irányadó, szakképző intézményre, szakképzési alapfeladatot ellátó többcélú köznevelési intézményre és fenntartóra lebontott középtávú képzési szerkezetre vonatkozó javaslatot készít. A fenntartói megállapodást megyénként és a fővárosra vonatkozóan a fenntartók kötik meg legkésőbb a tanévet megelőző év október tizenötödikéig, amelyet az állami szakképző intézmény és a szakképzési alapfeladatot ellátó állami többcélú köznevelési intézmény tekintetében a Kormány fenntartói irányítási hatáskör gyakorlására jogosult tagja ír alá. A fenntartói megállapodásban – többek között – meg kell határozni szakképző intézményenként, szakképzési alapfeladatot ellátó többcélú köznevelési intézményenként a képzési szerkezetet és a fenntartói megállapodás módosítására és megszüntetésére vonatkozó feltételeket.

A szakképzési centrum

A kormányrendelet 77–90. §-a alapján az Szt. szerint az állam által alapított szakképző intézmény főszabály szerint a szakképzésért felelős miniszter által alapított szakképzési centrum részeként működik. A vonatkozó rendelkezések meghatározzák a megyénként és a fővárosban alapítható szakképzési centrumok legmagasabb számát, továbbá a szakképzési centrumok feletti irányító szervi hatásköröket. A szakképzési centrum felett a szakképzésért felelős miniszter irányítása alá tartozó, központi hivatalként működő Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal gyakorolja a jogszabályban meghatározott irányító szervi hatásköröket, egyúttal gyakorolja és teljesíti a fenntartó jogszabályban meghatározott jogait és kötelezettségeit.

A kormányrendelet meghatározza a szakképzési centrum főigazgatójára előírt alkalmazási feltételeket, továbbá részletezi a főigazgató feladatait. A szakképzési centrum vezetése megosztott a főigazgató és a mellette működő kancellár között. A főigazgató feladata a szakképzésialapfeladat-ellátás biztosítása, míg a kancellár a törvényes és szakszerű működés biztosítása. A szakképzési centrum képviselője a főigazgató és a kancellár is jogosult az olyan ügyben, ami jogszabály alapján a feladatkörébe tartozik. A szakképzési centrum nevében kötelezettségvállalásra jogosult személy a kancellár.

A kormányrendelet meghatározza a szakképzési centrum törvényes és szakszerű működéséért felelős kancellár megbízásának feltételeit, továbbá részletezi feladatait, illetve szabályozza a kancellár helyettesítését, feladatainak ellátását a tisztség betöltetlensége esetén. A kancellár akadályoztatása, érintettsége esetén a kancellárt a szakképzési centrum szervezeti és működési szabályzatában kijelölt vezető helyettesíti.

A főigazgatót a kancellár döntésével vagy intézkedésével szemben, illetve intézkedésének elmulasztása esetén kifogás illeti meg, amelyet a fenntartóhoz nyújthat be.

Az Szkt. szerint a szakképzési centrum részeként működő, jogi személyiséggel rendelkező szakképző intézményt a szakképzési alapfeladatának ellátását szolgáló ingatlanra és ingóra vonatkozóan ingyenes vagyonkezelői jog illeti meg. A vonatkozó rendelkezések megteremtik e szabályozás garanciáit.

A kormányrendelet a főigazgatóra, a kancellárra és az igazgatóra vonatkozóan összeférhetlenségi szabályokat is megállapít.

Az Szkt. a Kormány más tagjának is lehetővé teszi az állam nevében szakképző intézmény alapítását és fenntartói jogának gyakorlását szakképzési centrum részeként vagy attól függetlenül is. A rendvédelmi szakképző intézmény és a honvédségi szakképző intézmény esetében pedig lehetőség van az Szkt.-től eltérő sajátos szabályok (pl. eltérő számú évfolyam, a szakképző intézmény szakmai programjában sajátos honvédelmi, rendvédelmi szempontok érvényesítése, a tanulói jogviszony megszüntetésére vonatkozó eltérések) meghatározására is. A kormányrendelet ennek megfelelően állapít meg ezekre vonatkozó sajátos szabályokat.

A kormányrendelet az Szkt. alapján az élelmiszeripar, a környezet- és természetvédelem, a mezőgazdaság és erdészet, valamint az erdőgazdálkodás ágazatába sorolt szakmák tekintetében is lehetővé teszi, hogy a szakképzés a szakképzési centrum részeként vagy az élelmiszeriparért felelős miniszter, a környezetvédelemért felelős miniszter, a természetvédelemért felelős miniszter, a mezőgazdaságért felelős miniszter és az erdőgazdálkodásért felelős miniszter engedélyével más szakképző intézményben folyjon.

A szakképző intézmény működése

A szakképző intézmény működésének egyik alapidokumentuma a szervezeti és működési szabályzat, amely a szakképző intézmény működésére, belső és külső kapcsolataira vonatkozó rendelkezéseket határozza meg. A vonatkozó rendelkezések a szervezeti és működési szabályzat tartalmi elemeit definiálják.

A házirend a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt megillető jogok gyakorlásának és terhelő kötelezettségek végrehajtásának módját határozza meg, amelynek részletszabályait a kormányrendelet tartalmazza.

Az Szkt.-ben foglaltak szerint a szakképző intézmény szervezeti és működési szabályzatát és házirendjét az oktatói testület a fenntartó, a szakképzési centrum részeként működő szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény esetében a főigazgató és a kancellár egyetértésével fogadja el, az egyházi jogi személy által alapított, illetve fenntartott szakképző intézmény esetében a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. A kormányrendelet érintett rendelkezése szerint az egyetértés kialakítására vagy annak megtagadására a szervezeti és működési szabályzat tervezetének kézhezvételétől számított harminc nap áll rendelkezésre.

A szakképző intézmény iratkezelését a vonatkozó jogszabályok keretében kiadott iratkezelési szabályzatban kell a szakképző intézményre meghatározni. A kormányrendelet rendelkezéseket tartalmaz a szakképző intézménybe érkezett és keletkezett iratok átvételére, iktatására, a kiadmányozott iratok tartalmi megjelölésére, az elintézt ügyek irattározására, továbbá a szakképző intézmény határozat formájában meghozott döntéseinek tartalmára vonatkozóan.

A kormányrendelet 101–106. §-a a szakképző intézmény egészségfejlesztéssel összefüggő feladatait, felelősségét és annak eszközeit részletezi. A szakképző intézményben az egészségfejlesztés feladatai különösen az egészséges táplálkozás, mindennapos testmozgás, a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése, a bántalmazás és az iskolai erőszak megelőzése, a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, valamint a személyi higiéné. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok koordinálása, megtervezése a szakképző intézmény szakmai programjának részét képező egészségfejlesztési program keretén belül történik, amelyet az oktatói testület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készít el.

A kormányrendelet 107. §-a szerint a technikumban az érettségi vizsga megkezdésének feltétele legalább ötven óra közösségi szolgálat teljesítése, amely egészségügyi, szociális és karitatív, oktatási, kulturális és közösségi, környezet és természetvédelmi, katasztrófavédelmi, bűn- és balesetmegelőzési területen folytatható. A közösségi szolgálat teljesítését a kormányrendeletben foglaltak szerint kell dokumentálni.

Az Szkt. szerint az állami szakképző intézmény biztosítja a fakultatív hitoktatás egyházi jogi személy általi megszervezését. A hitoktatásban közreműködő személy végzettségi és képesítési követelményeit a kormányrendelet 108. §-a határozza meg.

A kormányrendelet 109–111. §-a tartalmazza a tanév és a tanítási év rendjét, továbbá a hat tanítási napból álló tanítási hét megszervezésére és a rendkívüli szünet elrendelésére vonatkozó szabályokat. A szakképző intézményben a tanév és ezen belül a tanítási év rendje megegyezik az oktatásért felelős miniszter által a köznevelési intézmények tekintetében rendeletben megállapítottakkal. A szakképző intézmény ezen kereteken belül saját magára vonatkozó éves munkatervet készít. A munkaterv elkészítéséhez az igazgató kikéri a fenntartó, a főigazgató, a képzési tanács, a diákönkormányzat, továbbá a duális képzőhely véleményét, ha a szakirányú oktatás nem a szakképző intézményben folyik. A tanév helyi rendjében kell meghatározni különösen a tanítás nélküli munkanapok számát, a szünetek időtartamát, az előre tervezhető oktatói testületi értekezletek, szülői értekezletek, fogadóórák időpontját.

A tanítási időt a szakképző intézmény önmaga határozza meg az általa megszervezett szakképzéshez igazítottan. Azokon az évfolyamokon, amelyeken közismereti oktatás is folyik, a nevelés-oktatást nappali rendszerben az egyéni és csoportos, a kötelező, a választható és az egyéb foglalkozások keretében kell megszervezni, minden más esetben szabadon. A szakképző intézmény ennek keretében köteles a tehetség kibontakoztatására, a hátrányos helyzetű tanuló, illetve képzésben részt vevő személy felzárkóztatására, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, számára differenciált fejlesztést és az egyéb foglalkozásokat megszervezni. Egyéb foglalkozásként a mindennapos testnevelés, a szakképző intézményi sportkör és a szakmai programban meghatározott más foglalkozás szervezhető. A tehetséggondozásra és felzárkóztatásra legalább heti egy foglalkozást kell biztosítani. A szakképző intézmény a tanuló szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása céljából képességkibontakoztató felkészítést vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A képességkibontakoztató felkészítésben az a tanuló vesz részt, aki hátrányos helyzetűnek minősül. Az igazgató a képességkibontakoztató felkészítésbe felveheti azt a tanulót is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a tanuló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képességkibontakoztató felkészítésben. A képességkibontakoztató felkészítést valamennyi évfolyamon, osztályban meg kell szervezni, ha az adott osztályban van hátrányos helyzetű tanuló. A szakképző intézmény az együttnevelést segítő pedagógus közreműködésével a sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a képzésben részt vevő fogyatékkal élő személy fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít, és évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét. A mindennapos testnevelést azokon a napokon, amikor közismereti oktatás folyik, testnevelésóra megtartásával kell biztosítani. A szakképző intézmény a kötelező foglalkozások keretében gondoskodik a könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés megszervezéséről.

A szakképző intézmény vezetői

Az Szkt. szerint a szakképző intézmény vezetője az igazgató és az igazgatóhelyettes. Az igazgató felel – szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény esetében jogszabályban meghatározott eltérésekkel – a szakképző intézmény szakszerű és törvényes működéséért. Feladatai ellátásának segítésére és helyettesítésére igazgatóhelyettes nevezhető ki. Az Szkt. az állami szakképző intézmény igazgatójának kiválasztásánál fenntartja a nyilvános pályázatot. Ez csak akkor mellőzhető, ha az igazgató ismételt megbízásával a fenntartó és az oktatói testület egyetért és a megbízás nem az igazgató harmadik vagy további ciklusára vonatkozik.

A rendelkezések meghatározzák

- a szakképző intézmény élén álló igazgató hatáskörét, feladatait,
- az intézményvezetői megbízás feltételeit,
- a pályázati eljárás lebonyolításának szabályait, továbbá
- az igazgatót és az igazgatóhelyettest érintő munkáltatói jogok gyakorlásának rendjét.

Az igazgatót érintő pályázati eljárást a fenntartó, a szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény esetében a szakképzési centrum bonyolítja le.

A munkáltatói jogokat

- az igazgató felett a fenntartó, a szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény esetében – az igazgatói megbízás és annak visszavonása kivételével – a főigazgató,
- az igazgatóhelyettes felett – az igazgatóhelyettesi megbízás és annak visszavonása kivételével – az igazgató gyakorolja.

Az igazgató képviseli a szakképző intézményt, a kormányrendeletben meghatározott esetekben gyakorolja a munkáltatói jogokat a szakképző intézményben foglalkoztatottak felett és dönt a szakképző intézmény működésével kapcsolatban minden olyan ügyben, amelyet jogszabály, kollektív szerződés vagy más szabályzat nem utal más személy vagy testület hatáskörébe, ennek keretében kiadmányozási jogot gyakorol a szakképző intézmény által a tanulói jogviszonnyal, a képzési jogviszonnyal, a törvényes képviselőkkel való kapcsolattartással összefüggésben a feladatkörében hozott döntések tekintetében. A szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény igazgatója az igazgató számára jogszabályban meghatározott feladatok közül – a főigazgató irányítása mellett – ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket jogszabály nem utal a főigazgató vagy a kancellár feladat- és hatáskörébe.

A szakképző intézmény alkalmazottai

Az oktató a szakképző intézmény szakképzésialapfeladat-ellátásban részt vevő alkalmazottja. Az oktató alapvető kötelessége a nevelés-oktatás, ami a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott törzsanyag átadására és ellenőrzésére terjed ki. Az oktató a tanítási évre vetített munkaidőkerete nyolcvan százalékat szakmai oktatással összefüggő feladatok ellátásával köteles töltetni. A munkaidő fennmaradó részében az oktató munkaideje beosztását vagy felhasználását önmaga határozza meg, amelyben a szakmai oktatást előkészítő feladatokat, illetve egyéb szakmai feladatokat lát el.

A kormányrendelet részletesen meghatározza az oktatók jogait és kötelezettségeit.

Az Szkt. alapján az oktatók számára négyévenként legalább egy alkalommal kötelező a továbbképzésben való részvétel. A továbbképzést a szakképzésért felelős miniszter szervezi meg és finanszírozza.

Az oktatók közösségeként az Szkt. két szerveződést említ. Az egyik ilyen az oktatói testület, ami a szakképző intézmény legfontosabb tanácskozó és döntéshozó szerve. Az oktatói testület az Szkt.-ben vagy a kormányrendeletben meghatározott ügyekben döntési, egyebekben véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik. A másik ilyen a szakmai munkaközösség, amely a szakképző intézmény szakmai munkájának irányításában, tervezésében, szervezésében és ellenőrzésében közreműködik. A szakmai munkaközösség dönt – többek között – szakterületén az oktatói testület által átruházott kérdésekről, továbbá véleményezi az oktatói munka eredményességét, javaslatot tesz annak továbbfejlesztésére. A kormányrendelet meghatározza azokat a kérdéseket, amelyekben a szakmai munkaközösség véleményét kötelező kikérni. Így a szakmai munkaközösség véleményét be kell szerezni

- szakképző intézmény szakmai programja, a szakképző intézmény által szervezett szakmai képzés képzési programja és a továbbképzési program elfogadásához,
- a szakmai oktatást segítő eszközök, taneszközök, tankönyvek, segédkönyvek és tanulmányi segédletek kiválasztásához,
- a felvételi követelmények meghatározásához,
- a tanulmányok alatti vizsga részeinek és feladatainak meghatározásához.

A tanulói jogviszony és a felnőttképzési jogviszony

Az Szkt. szerint a tanulói jogviszony jelentkezés alapján az igazgató által a felvétel vagy az átvétel tárgyában hozott döntés alapján a beíratással jön létre. Az általános iskolai tanuló szakképző intézménybe történő felvételére a jogszabályban meghatározott általános vagy rendkívüli felvételi eljárásban van lehetőség. A felvétel, illetve az átvétel feltételeit a szakképző intézmény állapítja meg. A felvett vagy átvett tanuló osztályba vagy csoportba beosztásáról az igazgató dönt. A szakképző intézménybe csak olyan tanulót lehet felvenni vagy átvenni, aki az általa választott szakmára vonatkozóan a képzési és kimeneti követelményben előírt egészségügyi alkalmassági, továbbá a pályalkalmassági követelményeknek megfelel, és ez alapján előreláthatóan nincs akadálya a szakmai vizsgára bocsátásnak.

A kormányrendelet alapján a jelentkező a felvételi kérelemben az általa választott szakma ágazatára jelentkezik. A szakképző intézmény akkor tarthat központi írásbeli vizsgát, illetve szóbeli vizsgát, ha a szakképző intézményben a felvételi eljárás évét megelőző három év átlagában a jelentkezők száma adott ágazatban több mint háromszorosan meghaladja a felvehető tanulók számát.

A honvédségi szakképző intézménybe, illetve a rendvédelmi szakképző intézménybe a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott időpontig lehet benyújtani a jelentkezést központilag kiadott jelentkezési lapon. A felvételi döntésre a pályaalakmassági vizsgálat után kerül sor.

A tanköteles tanuló kivételével megszűnik a tanulói jogviszonya annak, aki egy tanítási éven belül igazolatlanul harminc foglalkozásnál többet mulaszt, feltéve, hogy a szakképző intézmény a tanulót, kiskorú tanuló esetén a kiskorú tanuló törvényes képviselőjét legalább két alkalommal írásban figyelmeztette az igazolatlan mulasztás következményeire.

Az Szkt. a tanuló köteletségévé teszi, hogy részt vegyen a kötelező és választott foglalkozásokon, eleget tegyen tanulmányi kötelezettségének, óvja saját és társai testi épségét és egészségét, megőrizze, illetve az előírásoknak megfelelően kezelje a rábízott vagy az oktatás során használt eszközöket, óvja a szakképző intézmény létesítményeit, felszereléseit, valamint tiszteletet és megbecsülést tanúsítson oktatói iránt. Ennek keretében a tanulónak joga van arra, hogy képességeinek, érdeklődésének és adottságainak megfelelő képzésben részesüljön vallási vagy világnézeti meggyőződésének, illetve nemzeti hovatartozásának megfelelően, tanulmányait biztonságban és egészséges környezetben végezze, hozzáférjen a tanuláshoz, illetve azzal összefüggésben jogai gyakorlásához és kötelezettségei teljesítéséhez szükséges információkhoz, jogai megsértése esetén pedig jogorvoslattal éljen, a fizikai és lelki erőszakkal szemben védelemben részesüljön, személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsák, továbbá véleményét szabadon kifejezze és részt vegyen az érdekeit képviselő szervezetekben.

A tanuló jogainak és kötelezségeinek részletes tartalmát a kormányrendelet határozza meg, amelyből kiemelendők a következők:

- A tanulónak joga van arra, hogy személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi életéhez és magánéletéhez való jogát a szakképző intézmény tiszteletben tartsa, e jogának gyakorlása azonban nem korlátozható másokat ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a szakképző intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását.
- Az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilvánítson minden kérdésről, az oktatójának munkájáról, a szakképző intézmény működéséről, továbbá tájékoztatást kapjon személyét és tanulmányait érintő kérdésekről, valamint e körben javaslatot tegyen, továbbá kérdést intézzen az intézményvezetőhöz, oktatóhoz, a képzési tanácshoz, a diákönkormányzathoz és arra legkésőbb a megkereséstől számított tizenöt napon belül – a képzési tanácstól a tizenötödik napot követő első ülésen – érdemi választ kapjon.
- Ha a tanuló a kötelező foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell. Ha a tanuló távolmaradását nem igazolja, a mulasztás igazolatlan. Ha a tanulónak – az ideiglenes vendégtanulói jogviszony időtartamának kivételével – egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven foglalkozást vagy egy adott tantárgyból a foglalkozások harminc százalékát meghaladja és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha az oktatói testület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- A tanuló kötelezsége, hogy megőrizze, továbbá az előírásoknak megfelelően kezelje a rábízott vagy az oktatás során használt eszközöket, óvja a szakképző intézmény létesítményeit, felszereléseit.
- A tanuló kötelezsége, hogy a szakképző intézmény oktatói és más alkalmazottai, továbbá a tanulótársai emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa, tiszteletet tanúsítson irántuk, segítse rászoruló tanulótársait.
- Az Szkt.-ben foglaltak szerint a tanuló, ha a nappali rendszerű szakmai oktatásban vesz részt a szakképzésben, a törvényben meghatározott juttatásokra (így pl. ösztöndíj, egyszeri pályakezdési juttatás, diákigazolvány, kollégiumi vagy externátusi elhelyezés, kitüntetés) jogosult. A juttatások közül új elem az egyszeri pályakezdési juttatás, amelyre akkor jogosult a tanuló, ha befejezi a képzést, és szakmát szerez. Az ösztöndíj, az egyszeri pályakezdési juttatás és a támogatás mértékét és feltételeit a kormányrendelet állapítja meg,

azonban feltétel, hogy azok eredményfüggőek legyenek, ezáltal is sarkallva a tanulót a szakképzésben való komoly, hatékony és eredményes részvételre.

A kormányrendelet meghatározza a tanulói juttatások alapját, amely a kötelező legkisebb munkabér összege. Az Szkt. szerinti ösztöndíjra a szakmai oktatásnak a szakmajegyzékben meghatározott időtartamáig tanulói jogviszonyban a nappali oktatás munkarendje szerint szakmai oktatásban részt vevő tanuló jogosult. Nem részesülhet ösztöndíjban a tanuló, ha évfolyamismétlésre kötelezték, vagy az igazolatlan mulasztása eléri a hat foglalkozást. Az ösztöndíj, illetve egyszeri pályakezdési juttatás folyósításáról a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal a Nemzeti Foglalkoztatási Alap képzési alaprésze terhére gondoskodik.

A rászorultsági helyzet és jó tanulmányi eredmény alapján támogatásra a nappali oktatás munkarendje szerint szakmai oktatásban részt vevő olyan tanuló pályázhat, aki hátrányos helyzetű vagy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, és a pályázat benyújtását megelőző tanév év végi minősítésében kapott osztályzatok átlaga 3,50 fölött van. A támogatás havonkénti mértéke a támogatás alapjának tíz százaléka. A pályázati kiírást a szakképzési államigazgatási szerv a honlapján teszi közzé. A támogatásról a szakképzési államigazgatási szerv dönt, a támogatást támogatói okirattal biztosítja. A támogatásra a tanuló a tanulói jogviszonya fennállásáig jogosult.

A szakképző intézménynek a tanuló évközi érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a javító és pótlóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján megállapított osztályzatairól félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján kell tájékoztatnia a tanulót vagy a kiskorú tanuló törvényes képviselőjét.

A kormányrendelet meghatározza azokat a tanulmányok alatti vizsgatípusokat – illetve ezek letételére biztosítható időszakot – amelyek eredménye befolyásolja a tanuló osztályzatait. Osztályozó vizsgát a tanulónak adott tantárgyból vagy tantárgyakból akkor kell tennie, ha felmentették a foglalkozáson való részvétel alól, engedélyezték számára, hogy több tantárgy követelményeinek egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget, akinek az engedélyezettől több mulasztása miatt az oktatói testület engedélyezte ezt továbbá, ha független vizsgabizottság előtt szükséges vizsgáznia. Különbözeti vizsga letétele a szakképző intézményt váltó tanulót érinti. Pótlóvizsgára akkor kerülhet sor, ha a tanulmányok alatti vizsgáról a tanuló olyan gátló esemény, körülmény miatti késik vagy marad távol, amely a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására nem vezethető vissza továbbá, ha engedéllyel eltávozik a tanulmányok alatti vizsgáról, annak befejezése előtt. A javító vizsga lehetősége elégtelen osztályzat, az osztályozó vizsgáról vagy a különbözeti vizsgáról felróható okból történt késés, távolmaradás vagy a tanulmányok alatti vizsgáról való engedély nélküli eltávozás estén biztosítható a tanuló számára.

A megfelelő tartalmú objektív döntés biztosítása érdekében a tanulmányok alatti vizsgákat legalább háromtagú bizottság előtt kell a tanulónak letennie. A tanulmányok alatti vizsga követelményeit és az értékelés szabályait a szakképző intézmény szakmai programjába kell meghatározni. A kormányrendelet részletes szabályokat állapít meg a tanulmányok alatti vizsga megszervezésével (pl. időpontja, tanulmányok alatti vizsgák száma, feladatlapok, tételek formai követelményei, eszközök biztosítása) és technikai lebonyolításával (ülésrend, tanulmányok alatti vizsga megkezdése és lezárása, a tanulmányok alatti vizsga időtartama, szabálytalanságok kezelése) összefüggésben, elkülönítve az írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgára vonatkozó egyedi rendelkezéseket.

A kormányrendelet a sajátos nevelési igényű tanuló és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló hátrányai leküzdésének elősegítése érdekében az írásbeli és szóbeli vizsgák vonatkozásában speciális rendelkezéseket tartalmaz. Így a tanuló kérésére az igazgató engedélye alapján az írásbeli feladatok megválaszolására harminc perc többlet idő, segédeszköz használat, írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsga megtartása biztosítható. Az érintett körbe tartozó, egyéni tanulmányi rendben tanuló esetében a szakértői véleményben szereplő egyedi feltételek biztosításáról a szakképző intézménynek a pedagógiai szakszolgálati intézmény, illetve az utazó gyógypedagógusi- és konduktori hálózat útján kell gondoskodnia.

A kormányrendelet 194. §-a biztosítja, hogy a tanuló év végi osztályzatának indokolatlan hátrányos megállapítása esetén, az osztályzatot adó oktatóval történő egyeztetés eredménye tükrében az osztályzat az oktatói testület döntése alapján a tanuló javára módosításra kerülhessen.

Az Szkt. azon tanuló számára, akinek egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye vagy egyéb helyzete indokoltá teszi egyéni tanulmányi rend igénybevételének lehetőségét biztosítja. Az egyéni tanulmányi rendet kérelem alapján az igazgató engedélyezheti, legfeljebb két tanévre. Az egyéni tanulmányi rend keretén belül a tanuló a kormányrendeletben meghatározott kedvezményekben részesíthető.

Az Szkt. értelmében, ha a tanuló kötelességeit vétken és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján megrovás, meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése vagy megvonása, áthelyezés másik osztályba vagy szakképző intézménybe, valamint kizárás fegyelmi büntetéssel büntethető. A kormányrendelet részletes szabályokat tartalmaz a fegyelmi eljárás lefolytatására, az ennek alapján hozható határozatok tartalmára, a fegyelemi határozattal szembeni fellebbezésre, és a határozat végrehajtására vonatkozóan.

A fegyelmi eljárás megindításáról az oktatói tantestület dönt, a fegyelmi eljárást pedig az oktatói testületből kiválasztott, legalább háromtagú fegyelmi bizottság folytatja le. A kormányrendelet meghatározza a fegyelmi bizottság tagjaival szembeni kizárási okokat, amelyek fennállás esetén a fegyelmi ügy elintézésében és a határozat meghozatalában nem vehet részt az érintett személy.

A kormányrendelet lehetővé teszi a fegyelemi eljárás tényleges megindítása előtt az ún. egyeztető eljárás lefolytatását, amelynek a kötelességszegéssel gyanúsított és a sérelmet szenvedő közötti megállapodás létrehozása, és ez által – fegyelmi eljárás lefolytatása és fegyelmi büntetés kiszabása nélkül – a sérelem orvoslása. Az egyeztető eljárás alapvetően fakultatív eljárás, megindítására csak akkor kerülhet sor, ha a kötelességszegéssel gyanúsított tanuló (kiskorú tanuló törvényes képviselője), és ha van, akkor a sértett is hozzájárul ehhez. Az egyeztető eljárást – a kormányrendeletben meghatározott kivételekkel – kötelező lefolytatni, ha a tanuló (kiskorú tanuló törvényes képviselője) kérelmezi. Ha az egyeztető eljárás nem vezetett eredményre, fegyelmi tárgyalást kell tartani. A fegyelmi bizottság köteles a határozathozatalhoz a tényállást tisztázni, a tárgyalásról és a bizonyítási eljárásról jegyzőkönyvet kell készítenie. A tárgyalásról a diákönkormányzatot, és duális képzőhelyen elkövetett fegyelmi vétség esetén a duális képzőhelyet is tájékoztatni kell.

A fegyelmi eljárás alapján a fegyelmi bizottság felmentő határozatot, eljárás megszüntető határozatot vagy fegyelmi büntetést elrendelő határozatot hozhat. A fegyelmi bizottság felmentő határozatot hoz, ha megállapítja, hogy a tanuló nem követett el kötelességszegést, a kötelességszegés ténye nem bizonyítható, a kötelességszegést nem a tanuló követte el, nem bizonyítható, hogy a kötelességszegést a tanuló követte el, vagy a körülményekre tekintettel a legenyhébb fegyelmi büntetés kiszabása is indokolatlan. Fegyelmi eljárást megszüntető határozat meghozatal indokolt, ha a kötelességszegés elkövetése és a fegyelmi eljárás megindítása között három hónapnál hosszabb idő telt el, a kötelességszegést valamely nevelési-oktatási intézmény már elbírálta vagy a felfüggesztés ideje alatt a sérelmet elszenvedő fél, kiskorú sérelmet elszenvedő fél esetén a törvényes képviselője nem kérte a fegyelmi eljárás folytatását. Ha nincs helye eljárás megszüntető vagy felmentő határozat meghozatalának a fegyelmi határozat rendelkező részében kell megállapítani a fegyelmi felelősséget és a fegyelmi büntetést.

A kormányrendelet az egyes fegyelmi büntetések vonatkozásában bizonyos korlátokat rögzít:

- A fegyelmi büntetés megállapításánál a tanuló életkorát, értelmi fejlettségét, az elkövetett cselekmény súlyát, a tanuló mellett és ellen szóló körülményeket figyelembe kell venni.
- Az oktatói testület megrovás fegyelmi büntetést fegyelmi eljárás lefolytatása nélkül is kiszabhat, ha a tényállás megítélése egyszerű és a kötelességszegést a tanuló elismeri.
- A szociális kedvezményekre és juttatásokra a kedvezmények, juttatások csökkentése vagy megvonása fegyelmi büntetés nem terjedhet ki.
- Az áthelyezés fegyelmi büntetés akkor alkalmazható, ha az igazgató a tanuló átvételéről az áthelyezésben érintett intézmény igazgatójával megállapodott.
- A kizárás fegyelmi büntetés csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetén alkalmazható és ha a tanulónak (kiskorú tanuló törvényes képviselőjének) nem sikerült másik intézményről gondoskodnia, akkor a határozatot hozó szakképző intézmény megkeresése alapján a szakképzési államigazgatási szerv jelöl ki határozatában megfelelőt.
- A tanuló fegyelmi büntetésének időtartama meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése vagy megvonása fegyelmi büntetés esetén legfeljebb hat hónap, áthelyezés másik osztályba, csoportba vagy intézménybe és kizárás fegyelmi büntetések esetén legfeljebb tizenkét hónap lehet.

A fegyelmi büntetést kiszabó határozat elleni fellebbezést a másodfokú fegyelmi jogkör gyakorló – az Szkt. alapján – a fenntartó bírálja el. A kizárás fegyelmi büntetés esetén a szakképzési államigazgatási szerv által meghozott, a tanuló számára új intézményt kijelölő határozata ellen benyújtott fellebbezést a szakképzésért felelős miniszter bírálja el. A büntetés végrehajtását a fegyelmi jogkör gyakorlója legfeljebb hat hónapra felfüggesztheti.

A szakképző intézmény kötelezettsége, hogy olyan intézkedéseket tegyen, amelyek segítségével elkerülhető, illetve csökkenthető a tanulókat érő balesetek száma. A szakképző intézmény szervezeti és működési szabályzatának ezért tartalmaznia kell az oktatók és egyéb alkalmazottak ez irányú feladatait.

A szakképző intézmény kötelessége, hogy kivizsgálja és nyilvántartsa a tanulói baleseteket. A szakképző intézménynek a nyolc napon túl gyógyuló sérülésekkel járó baleset esetén a baleset körülményeiről jegyzőkönyvet kell felvenni, és ezt a fenntartó részére – nem állami szakképző intézmény esetén a szakképzési államigazgatási szervnek is – meg kell küldenie. A szakképző intézménynek súlyos – így például a tanuló halálával, érzékszerv elvesztésével vagy jelentős mértékű károsodásával, életveszéllyel, csonkulással, egészségkárosodással járó – baleset esetén azonnali bejelentést kell tennie a fenntartó felé, és a baleset kivizsgálásába legalább középfokú munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személyt is be kell vonnia.

A tanulók saját érdekeinek védelmére az Sztv. alapján létrehozott önkormányzata véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a szakképző intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A kormányrendelet kiemelten rögzíti azokat a tárgyköröket, amelyek tekintetében kötelező kikérni a diákönkormányzat véleményét (pl. tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál, a pályázati kiírások, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez, az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához, a házirend elfogadásához), de a szakképző intézmény szervezeti és működési szabályzatában további tárgyköröket is meg lehet határozni.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát az oktatói testület hagyja jóvá.

A kormányrendelet részletezi a kiskorú tanuló törvényes képviselőjének Szkt.-ben meghatározott tájékoztatói és véleményezési jogait annak érdekében, hogy a tanuló érdekében megfelelő tartalommal tudjon jogával élni.

A kiskorú tanuló törvényes képviselőjének kötelességeként kerül rögzítésre, hogy ha az oktatói testület erre javaslatot tesz a tanulóval megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő pedagógiai ellátáson való részvételét. Ha e kötelezettségének nem tesz eleget, a szakképzési államigazgatási szerv kötelezettsége teljesítésére.

A szakmai oktatás

A szakmai oktatás magában foglalja a közismereti oktatást, az ágazati alapoktatást és a szakirányú oktatást.

A közismereti oktatás – az Szkt. alapján – a közismereti kerettanterv szerint folyik. A kormányrendelet rögzíti, hogy a tanulói jogviszony keretében a nappali oktatás munkarendje szerint szakmai oktatásban részt vevő tanuló számára a közismereti oktatást a technikum kilencedik-tizenharmadik évfolyamán és a szakképző iskola kilencedik-tizenegyedik évfolyamán a közismereti kerettanterv alapján kell megszervezni.

Az ágazati alapoktatás intézményét az Szkt. vezette be. Az ágazati alapoktatás keretében a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakképzés első részében az adott ágazat közös szakmai tartalmát tanulja. Ezzel összefüggésben a kormányrendelet rögzíti, hogy a képzés ezen részét technikum estén a kilencedik és tizedik évfolyamon, szakképző iskola kilencedik évfolyamán, szakképzési jogviszony esetében pedig a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni. A tanuló az ágazati alapoktatást követően felvételi eljárás nélkül folytathatja tanulmányait a szakképző intézményen belül az általa megjelölt szakma szerinti szakirányú oktatásban.

A szakirányú oktatás célja, hogy az ágazati alapoktatás befejezése után a tanuló vagy a képzésben részt vevő személy által megjelölt szakma keretében ellátandó munkatevékenységhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását biztosítsa.

A szakirányú oktatásról a regisztrációs és tanulmányi rendszerben foglalkozási naplót kell vezetni a kormányrendeletben foglalt tartalommal. Ha ezt a kötelezettségét a duális képzőhely nem teljesíti, közigazgatási bírságot vagy három évre szóló eltiltást szabhat ki vele szemben a gazdasági kamara.

A szakirányú oktatásban való részvétel kötelező, így erre való tekintettel a szorgalmi időszakban teljesítendő szakirányú oktatásról, és a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlatról való meghatározott mértékű hiányzás esetén a tanuló vagy a képzésben részt vevő személy évfolyamismétlésre kötelezhető a kormányrendelet szerint.

A kormányrendelet a duális képzőhelyen folytatott szakirányú oktatás megszervezésére vonatkozóan – az Szkt.-ben meghatározott kereteken túl – további korlátokat állít a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy jogai védelme érdekében.

Szakirányú oktatásban a tanuló vagy a képzésben részt vevő személy szakképző intézményben vagy duális képzőhelyen vehet részt. A szakirányú oktatásban résztvevő duális képzőhely a regisztrációs és tanulmányi alarendszerbe feltöltendő képzési program alapján folytatja tevékenységét. Annak érdekében, hogy az adott szakma elsajátításához szükséges ismeretek átadására a tényleges termelési és munkahelyi körülmények között működő duális képzőhelyeken kerüljön elsődlegesen sor, a kormányrendelet a szakképző intézményben szakirányú oktatásban részt vevő oktatók számára előírt felsőfokú végzettségtől eltérően a duális képzőhelyen alacsonyabb, középfokú végzettségi szint megkövetelését írja elő jelentős, öt éves szakmai gyakorlat előírása mellett.

A szakirányú oktatást tanteremben vagy iskolai vagy duális képzőhely által működtetett tanműhelyben (pl. műhely, tangazdaság, tankonyha, laboratórium) vagy – ha a munkahely felszereltsége, az itt folytatott szakmai munka tartalma és jellege lehetővé teszi a képzési és kimeneti követelményekben foglaltakra való felkészülést – munkahelyi körülmények között kell megszervezni.

A kormányrendelet a duális képzőhelyek Szkt.-ben szabályozott nyilvántartására vonatkozóan többszabályokat állapít meg, a nyilvántartás tartalmára, a nyilvántartásba vételi kérelemre, és az adatváltozás bejelentésére vonatkozóan. Megszűnése esetén a nyilvántartásból törlésre kerül a duális képzőhely.

A duális képzőhely és a tanuló, illetve a képzésben részt vevő között – kiskorú tanuló, illetve képzésben részt vevő személy esetén a törvényes képviselő írásbeli hozzájárulásával – szakképzési munkaszerződés alapján munkaviszony jön létre. A szakképzési munkaviszonyra a munka törvénykönyvéről szóló törvényt kell alkalmazni az Szkt.-ben, valamint a kormányrendeletben meghatározott eltérésekkel.

A szakképzési munkaszerződés megkötése előtt a duális képzőhely a számára legmegfelelőbb tanuló vagy képzésben részt vevő személy megtalálása érdekében kiválasztási eljárást folytathat le.

A szakképzési munkaszerződést megkötő felek jogainak védelme érdekében a kormányrendelet részletesen meghatározza a szakképzési munkaszerződés kötelező tartalmi elemeit. A megkötésre került szakképzési munkaszerződések rögzítésre kerülnek a regisztrációs és tanulmányi alarendszerben.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakképzési munkaszerződés alapján végzett munkáért munkabérre jogosult. A kormányrendelet a munkabér havi összegét a tárgyév első hónapjának napján érvényes kötelező legkisebb havi munkabér összegének adott százalékában határozza meg. A munkabér mellett a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt egyéb juttatásként – a tanév szorgalmi időszakát követő július és augusztus hónapokra is – megilletik a duális képzőhelyen a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy által választott szakmához szükséges szakképzettséggel betöltött munkakörben foglalkoztatottak részére biztosított juttatások is.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakirányú oktatást megelőzően a duális képzőhellyel szakképzési előszerződést köthet, amelyben a felek arra vállalnak kötelezettséget, hogy a szakirányú oktatás céljából későbbi időpontban szakképzési munkaszerződést kötnek és abban e szerződés lényeges feltételeit meghatározzák. Az előszerződés megkötésének egyik kiemelt gyakorlati jelentősége, hogy az előszerződéssel rendelkezőt azonos eredmény esetén előnyben kell részesíteni a szakképző intézmény felvételi eljárása során.

A vizsgák rendszere

Az Szkt. és ez alapján a kormányrendelet három nevesített vizsgára külön szabályozást alkot. Ezek:

- az ágazati alapvizsga,
- az érettségi vizsga és
- a szakmai vizsga.

Az ágazati alapvizsga az ágazati alapoktatást lezáró – országosan egységes eljárás keretében lebonyolításra kerülő – állami vizsga. A tanuló a következő évfolyamba csak akkor léphet, ha az ágazati alapvizsgát sikeresen letette. Ha az érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben részt vevő személynek az ágazati alapvizsgát a javító vizsgán sem sikerül letennie, tanulmányait az ágazati alapoktatásban kell folytatnia.

Az érettségi vizsgát a köznevelési intézményekben szervezett érettségi vizsgával azonos módon kell megszervezni és letenni azzal az eltéréssel, hogy az öt érettségi tárgy közül a kötelezően választandó vizsgatárgy helyett szakmai vizsgát kell letenni. A kormányrendelet lehetőséget biztosít arra, hogy legfeljebb három tantárgyból a tanuló, illetve a képzésben részt vevő a szakképzői intézményi tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév október–novemberi és május–júniusi vizsgaidőszakban előrehozott érettségét tegyen le.

Az Szkt. szerint a szakmai vizsga állami vizsga, amely a szakirányú oktatás során átadott és megtanult, a képzési és kimeneti követelményekben az adott szakmára speciálisan előírt szakmai ismeretek elsajátítását országosan egységes eljárás keretében méri. Szakmai vizsgát a szakma, illetve a részsakma megszerzéséhez kell tenni az akkreditált vizsgaközpont vizsgabizottsága előtt.

A szakmai vizsga feltételeiről az akkreditált vizsgaközpontnak kell gondoskodnia. E feladata keretében szakmánként kialakítja a vizsgacsoportokat, és a szakmai vizsgát vizsgacsoportonként elektronikus úton bejelenti a szakképzési államigazgatási szerv felé, továbbá a szakmai vizsga tervezett lebonyolításáról, valamint a projektfeladat leírásáról ún. lebonyolítási rendet készít. Ezen túlmenően az akkreditált vizsgaközpont megbízza a vizsgafelügyelőt és a vizsgabizottság további tagjait, kijelöli a szakmai vizsga jegyzőjét, az interaktív vizsgatevékenység felügyelőjét és a technikai feltételek folyamatos biztosításáért felelős személyt is. Az akkreditált vizsgaközpont feladata továbbá, hogy a vizsga megkezdése előtt a szakmai vizsga jegyzője által az elektronikus vizsgarendszerben előkészített – a kormányrendeletben felsorolt adatokat tartalmazó – törzslapot a vizsgaeredmények kialakítását követően kiállítsa és hitelesítse. A vizsgatörzslap egy kinyomtatott példányát az akkreditált vizsgaközpont irattárában, másik példányát a szakképzési államigazgatási szerv irattárában kell elhelyezni. A vizsgatörzslap irattárazására, selejtezésére, levéltári átadására a kormányrendeletben hivatkozott jogszabályt kell alkalmazni.

A szakmai vizsgabizottság három főből áll, amelyből a szakmai vizsga vizsgafelügyelőjét a területileg illetékes gazdasági kamara delegálja. A vizsgázó szakmai tudásának felmérését végző vizsgabizottsági tag (mérési feladatot ellátó tag) és a vizsgázó teljesítményét minősítő tag (értékelési feladatot ellátó tag) az akkreditált vizsgaközpont által megbízott személy. Ez utóbbi két tagért az akkreditált vizsgaközpont felel. Ha azok tevékenysége vagy személyükben rejlő körülményei nem felelnek meg a nemzeti szabványban megadott követelményeknek vagy az akkreditált vizsgaközpont által kidolgozott tanúsítási rendszernek, a Nemzeti Akkreditáló Hatóság az akkreditációt visszavonhatja. A területileg illetékes gazdasági kamara által delegált tag tekintetében a kormányrendelet szabályozza azokat a feltételeket, amiket a további tagok tekintetében az akkreditált vizsgaközpont maga köteles a nemzeti szabvány alapján biztosítani. Éppen ezért a kormányrendelet lehetőséget biztosít a területileg illetékes gazdasági kamara által delegált tag visszautasítására, illetve tevékenysége tekintetében a jogellenes magatartás jelzésére. A területileg illetékes gazdasági kamara általi delegálásra a kormányrendelet külön szabályozást nem tartalmaz, a delegálás szabályait a nemzeti szabvány alapján a gazdasági kamara maga dolgozza ki. A korábbi vizsgaelnöki szakmai névjegyzék nem alkalmazható.

Ha a vizsgabizottság tagja azt észleli, hogy a gazdasági kamara által delegált vizsgafelügyelő tevékenysége nem felel meg a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, és ezt jelzi az akkreditált vizsgaközpont felé, az akkreditált vizsgaközpont saját felelőssége keretében eldönti, hogy az alapján felfüggeszti-e a vizsgatevékenységet vagy más megoldást alkalmaz. Fordított esetben, ha a vizsgafelügyelő a vizsgabizottság további tagjaival szemben vél jogellenes tevékenységet, azt a szakmai vizsga jegyzőkönyvében jelezheti. Ennek súlya szintén az akkreditált vizsgaközpontot terheli, ugyanis az ő akkreditációjának visszavonására vezethet, ha a szabálytalanságok megszüntetése iránt nem vagy nem megfelelően intézkedik.

A vizsgabizottság tagjai a kormányrendeletben felsorolt feladataik vonatkozásában felelősek a szakmai vizsga szabályos lefolytatásáért.

A vizsga végrehajtása felfüggesztésére akkor kerülhet sor, ha a vizsgafelügyelő – jegyzőkönyvben rögzített indokok alapján – úgy ítéli meg, hogy a vizsga jogszerű lebonyolításának feltételei nem állnak fenn.

A szakmai vizsga előkészítésével, lefolytatásával és lezárásával kapcsolatos adminisztratív feladatokat a szakmai vizsga jegyzője látja el.

A szakmai vizsgát az akkreditált vizsgabizottság által kialakított lebonyolítási rend alapján kell lefolytatni. A lebonyolítási rendben kell meghatározni az egyes vizsgatevékenységekre vonatkozóan meghatározott helyszínt, személyi és tárgyi feltételeket, azok biztosításának módját. Az előírt feltételek megfelelésének tényét írásban kell

rögzíteni, amelyet a vizsgafelügyelő és a vizsgabizottság további tagjai aláírásukkal hitelesítenek, és ezt csatolni kell a szakmai vizsga jegyzőkönyvéhez.

A kormányrendelet a vizsgázó érdekében a vizsga időpontjára, a vizsgatevékenységek ütemezésre és időtartamára számos korlátot emel. Így például kimondja, hogy az első vizsgatevékenység napját követő harminc napon belül be kell fejezni a szakmai vizsgát, a vizsgázó egy vizsganapra eső vizsgatevékenységeinek összes ideje nem haladhatja meg a nyolc órát, az egyes vizsgatevékenységek lebonyolítási rendjét úgy kell meghatározni, hogy a vizsgázó az interaktív vizsgatevékenységet nyolc és tizennyolc óra között, a projektfeladatot hét és tizenkilenc óra között végezhesse el.

A szakmai vizsga számítógépen megoldandó feladatlap megoldását jelentő központi vizsgatevékenységből (a továbbiakban: interaktív vizsgatevékenység) és a vizsgázó gyakorlati felkészültségének átfogóbb felmérését szolgáló projektfeladat – például vizsgamű, záró dolgozat, gyakorlati vizsgamunka – megvalósításából áll.

Az interaktív vizsgatevékenység vizsganapjait a szakképzésért felelős miniszter, a projektfeladat vizsgaidőpontjait az akkreditált vizsgaközpont határozza meg.

A szakmai vizsga vagy vizsgatevékenység alóli felmentés kizárólag annak adható, aki országos tanulmányi versenyen vagy diákolimpián a képzési és kimeneti követelményekben meghatározottak szerinti eredményt ért el.

A kormányrendelet az egyes vizsgarészek vonatkozásában egyedi, speciális, a szakmai vizsga szakszerűségét és szabályosságát biztosító előírásokat tartalmaz. Ilyenek például az interaktív vizsgatevékenység kapcsán a vizsga számítástechnikai eszköz segítségével történő megvalósítására való tekintettel szükséges technikai előírások vagy a projektfeladat megvalósítása kapcsán szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítására vonatkozó rendelkezések és a balesetveszély elkerülését szolgáló előírások.

A szakmai vizsgáról vizsgajegyzőkönyv készül, amely a vizsgára vonatkozó valamennyi lényeges adatot, a szakmai vizsga összes eredményét, a vizsgafelügyelő tapasztalatainak értékelését tartalmazza, az előírt csatolandó dokumentumokkal (vizsgaösszesítő ív, felmentési kérelemhez csatolt okiratok másolata, lebonyolítási rend, a vizsga lebonyolítására előírt feltételek megfelelőségének tényét rögzítő dokumentum).

A szakmai vizsga lezárását követően a vizsgafelügyelő és a vizsgabizottság mérési feladatokat ellátó tagja külön-külön elkészítik és az elektronikus vizsgarendszerben rögzítik a szakmai vizsga lebonyolításával, a képzési és kimeneti követelmények teljesülésével, a jogszabályi rendelkezések betartásával kapcsolatos észrevételeiket és javaslataikat összefoglaló jelentésüket.

A kormányrendelet a vizsgafelügyelő, továbbá az akkreditált vizsgaközpont jogszabálysértése esetén egyaránt biztosít jogorvoslati lehetőséget. A gazdasági kamara által delegált vizsgafelügyelő jogszabálynak nem megfelelő tevékenysége esetén – a vizsgabizottság tagjának jelzése alapján – akkreditált vizsgaközpont a jogszabálysértésről tájékoztatja a vizsgafelügyelőt delegáló kamarát. Ha a kamara a kivizsgálása eredményeképpen megállapítja a vizsgafelügyelő jogellenes magatartását, gazdasági kamara két évig nem delegálhatja vizsgafelügyelői feladatok ellátására.

Az akkreditált vizsgaközpont jogszabálysértő döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen a vizsgázó nyújthat be törvényességi kérelmet, amelyet a szakképzési államigazgatási szerv bírál el.

A szakmai vizsga díja legfeljebb 50 000 Ft/fő lehet. Azon vizsgázó esetében, aki az Szkt. alapján a szakképzésben ingyenes részvétellel jogosult, a vizsga díját az állami szakképzési szerv biztosítja.

A szakmai vizsgán elért teljesítményt százalékban és érdemjegyen is meg kell határozni. A kormányrendelet meghatározza az egyes százalékos teljesítményi szintekhez tartozó érdemjegyeket. A vizsgázó a szakmai vizsga eredményéről a vizsgát követő legfeljebb öt napon belül kap tájékoztatást az akkreditált vizsgaközponttól.

Ha a vizsgázó bármely vizsgatevékenységének eredménye elégtelen vagy ha a szakmai vizsgán igazolható ok nélkül nem jelent meg vagy azt megszakította vagy a vizsgafelügyelő a szakmai vizsga folytatásától eltiltotta, javító vizsgát kell tennie.

Pótlóvizsgára akkor kerülhet sor, ha a vizsgázó a szakmai vizsgát neki fel nem róható okból meg sem kezdte vagy befejezni nem tudta.

A javító- és pótlóvizsga letételére az adott szakma képzési és kimeneti követelményeinek megváltozásáig, de legalább a sikertelen szakmai vizsgát követő egy évig van lehetőség.

A kormányrendelet a sajátos nevelési igényű tanuló és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló hátrányai leküzdésének elősegítése érdekében biztosítja az egyénre szabott előrehaladású nevelés és oktatás lehetőségét. Ennek keretén belül – a sajátos nevelési igény, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség jellegéhez igazodóan – lehetőséget biztosít az interaktív vizsgatevékenység során segédeszköz használatára, jelnyelvi tolmács igénybevételére, szóbeli válaszadásra, idegen nyelvi vizsgatevékenység alóli felmentésre, a vizsgatevékenység során hosszabb teljesítési időre.

A szakképzés irányítása

Az Szkt. a szakképzés irányítási rendszerében a szakképzésért felelős miniszter feladatait taxatíván meghatározza. Ezen feladatok közül a szakképzési tájékoztatási és információs központ működtetésével, a szakképzéshez kapcsolódó kutató és fejlesztő-szolgáltató tevékenységgel, az oktatók értékelésének módszertanának kidolgozásával, a regisztrációs és tanulmányi alaprendszer és annak részeként a korai iskolaelhagyás megelőzését támogató rendszer működtetésével összefüggő feladatok ellátására megbízás adható.

Az Szkt. a szakképzési államigazgatási szerv feladatai között határozza meg a szakmai vizsgák adatainak, továbbá a kiadott oklevelek, szakmai bizonyítványok, képesítő bizonyítványok és a vizsgatörzslapok központi nyilvántartásának vezetését, valamint a szakképzési tankönyvjegyzék vezetését és a szakképzési tankönyvvé nyilvánítással kapcsolatos döntés-előkészítő tevékenységet. A kormányrendelet e feladatokhoz kapcsolódóan tartalmaz részletszabályokat. A tankönyvvé nyilvánításra, a digitális tananyag jóváhagyására, a tankönyvjegyzékre való felvételre, a tankönyvjegyzék vezetésére a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról, valamint a tankönyvellátásban közreműködők kijelöléséről szóló 501/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet egyes rendelkezéseit is alkalmazni kell.

Az Szkt. a szakképzési államigazgatási szerv feladatait taxatívén határozza meg, de lehetővé teszi, hogy jogszabály meghatározzon számára egyéb feladatokat is. A kormányrendelet ez alapján a szakképzési államigazgatási szerv számára további feladatokat is megállapít.

A kormányrendelet a szakképzéssel összefüggő legtöbb feladat tekintetében a szakképzési államigazgatási szervként a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatalt jelöli ki. A nem állami szakképző intézmény működésének engedélyezése, a tanulmányok alatti vizsga megszervezése és a szakképző intézmény hatósági ellenőrzése tekintetében azonban a fővárosi és megyei kormányhivatalt jelöli ki szakképzési államigazgatási szervként.

Az Szkt. a szakképzés irányításához a Kormány, illetve a szakképzésért felelős miniszter számára együttműködő szerveződéseket határoz meg. A szakképzés együttműködési rendszerét a Szakképzési és Innovációs Tanács, az ágazati készségtanács, a gazdasági kamara és a képzési tanács alkotják.

A Szakképzési Innovációs Tanács (a továbbiakban: SZIT) a szakképzés országos stratégiai kérdéseinek érdekegyeztető fóruma, szakmai döntés-előkészítő, véleményező és javaslattevő országos testületként segíti a szakképzésért felelős miniszter feladatainak ellátását. A kormányrendelet meghatározza a SZIT-be tagokat delegáló szervezeteket (Kormány, szakképző és felsőoktatási intézmények, Magyar Rektori Konferencia, országos gazdasági kamarák és szakmai szervezetek, szakszervezetek, érdekképviselői szervek, nagyvállalatok, bevett egyházak, Magyar Tudományos Akadémia, tanulók, képzésben részt vevő személyek, oktatók, roma nemzetiség) és az általuk delegálható tagok számát. A tagokat a szakképzésért felelős miniszter kéri fel, három évre.

Az ágazati készségtanács a szakképzés tartalmi szerkezetének folyamatos fejlesztését és korszerűsítését, a munkaerő-piaci igények és a képzési kínálat összehangolását szolgálja. A kormányrendelet 1. melléklete tartalmazza azokat az ágazatokat, amelyek területén ágazati készségtanács működhet. Az ágazati készségtanács legalább nyolc, legfeljebb huszonnégy főből állhat oly módon, hogy egy főt a szakképzésért felelős miniszter, legfeljebb három főt a Kormány adott ágazatért felelős tagja, egy főt a szakmai kamarák, egy főt a munkavállalói érdekképviselők, további tagokat pedig az adott ágazat gazdasági szereplői delegálhatnak. A tagok megbízatása két év. A kormányrendelet további részletszabályokat állapít meg a tagok megbízatásának megszűnésére, a készségtanács működésére, feladatrendszerére és az ülések lebonyolítására vonatkozóan. Az ágazati készségtanács

a tárgyévra vonatkozó munkájáról éves beszámolót készít a szakképzésért felelős miniszternek és az országos gazdasági kamarának.

A gazdasági kamara látja el az ágazati készségtanács működésének koordinálásával összefüggő feladatokat és az egyes ágazati készségtanácsok szakmai munkájának, a gazdasági szereplők széles köre szakmai véleménye közvetítésének elősegítése céljából az érintett ágazatok gazdasági szereplői részére hozzáférhető szakmai fórumot működtet.

A szakképzés ellenőrzése

A szakképzés ellenőrzési rendszere – a köznevelés ellenőrzési rendszerétől eltérően – hatósági ellenőrzésből és a minőségirányítási rendszer külső értékeléséből áll.

A hatósági ellenőrzés célja a szakképző intézmény, illetve a szakképzési alapfeladat-ellátás tekintetében jogszabályban, illetve végrehajtható döntésben meghatározott rendelkezései betartásának ellenőrzése. A hatósági ellenőrzést a fővárosi és megyei kormányhivatal, mint szakképzési államigazgatási szerv hivatalból vagy a szakképzésért felelős miniszter kezdeményezése alapján folytatja le az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény szerint.

A minőségirányítási rendszer külső értékelése a szakképző intézmény képzési tevékenysége minőségének folyamatos javítását és a szakképző intézmény által kialakított minőségirányítási rendszer működtetésére vonatkozó visszacsatolást szolgálja. A külső értékelést az IKK Innovatív Képzéstámogató Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság a szakképző intézmény megbízásából végzi.

A szakképzés finanszírozása

Az önköltség és az alapszabvány mértékét a központi költségvetésről szóló törvény, az önköltség szakmanként alkalmazandó és az alapszabvány képzési területenként alkalmazandó súlyszorzóját a kormányrendelet 1. mellékletében foglalt táblázat határozza meg. A kormányrendelet meghatározza továbbá az állami adóhatóságnak – a Nemzeti Foglalkoztatási Alap képzési alaprésze kezelő szervével kötött megállapodása alapján keletkező – szakképzési hozzájárulással kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettsége tartalmát.

Az Szkt. szakképzés finanszírozására vonatkozó keretszabályozása alapján a kormányrendelet részletszabályokat állapít meg a fejezeti kezelésű előirányzat, illetve a Nemzeti Foglalkoztatási Alap képzési alaprésze (a továbbiakban: képzési alaprész) terhére nyújtható szakképzési célú támogatásokra vonatkozóan.

A kormányrendelet meghatározza, hogy az állami szakképző intézmény fenntartója részére – az Szkt. alapján – járó támogatást a fenntartó által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében kell megtervezni, továbbá felsorolja azokat a támogatási jogcímeket, amelyek alapján a képzési alaprész terhére támogatás nyújtható.

A kormányrendelet újraszabályozza a szakképzésért felelős miniszter egyedi döntése alapján korábban képzésre, valamint tanműhely létesítésére és fejlesztésére biztosított támogatások rendszerét. A jövőben a képzési alaprészből – erre irányuló támogatási kérelem alapján – a képzőközpont részére támogatás nyújtható szakirányú oktatási célt szolgáló tanműhely létesítéséhez, illetve tanműhelyben folytatott szakirányú oktatás tárgyi feltételeinek fejlesztéséhez a szakképzésért felelős miniszter döntése alapján. A szakképzési hozzájárulásra kötelezett részére támogatás nyújtható a saját munkavállaló részére szervezett, munkahelyteremtéshez kapcsolódó képzés vagy munkahelyteremtéshez nem kapcsolódó, adott szakmai területen új technológiák alkalmazására felkészítő képzés támogatásához. A kormányrendelet meghatározza a támogatás mértékének meghatározása során értékelésre kerülő szempontokat.

A képzési alaprészből nyújtott támogatásokkal kapcsolatos feladatokat a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal kezelő szervként végzi az államháztartásról szóló törvény alapján.

A kormányrendelet a nem állami szakképző intézmény számára a jogszabály alapján járó támogatások (működési támogatás, átlagbér alapú támogatás, gyermek és tanulótáboroztatás nyújtott támogatás és a tankönyvtámogatás) folyósítására, elszámolására és ellenőrzésére vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre való utalást tartalmazza.

A szakképzés információs rendszere

A szakképzés információs rendszere biztosítja a szakképzés irányítása és működtetése szempontjából szükséges információk rendelkezésre állását. A szakképzés információs rendszere három önálló rendszert foglal magában:

- a köznevelés információs rendszerének a szakképzésre kialakított részét,
- a regisztrációs és tanulmányi alaprendszert és
- az elektronikus vizsgarendszert.

A kormányrendelet taxatív felsorolja a szakképzés információs rendszerében nyilvántartásra kerülő szakmai tartalmak körét, illetve az azt alkotó egyes rendszerekben, alrendszerekben, illetve modulokban a szakképzési államigazgatási szerv, illetve a szakképző intézmény által rögzítendő adatok körét.

A kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet egyes rendelkezéseit rendeli alkalmazni a szakképzés információs rendszerébe történő bejelentkezés, az OM azonosító kiadására, változásbejegyzésre, pénzügyi és gazdasági adatok nyilvántartására, egyes adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésére.

A szakképzés információs rendszerében a regisztrációs és tanulmányi alaprendszer részét képezi a korai iskolaelhagyás megelőzését támogató rendszer. Az Szkt. ehhez kapcsolódóan szabályoz két szakképzési szolgáltatási tevékenységet is, ez az életpálya-tanácsadás és a pályaorientáció. A kormányrendelet ezen szolgáltatások tekintetében további szabályokat határoz meg.

Az életpálya-tanácsadás és a pályaorientáció feladatainak ellátásában a köznevelési intézmény, a szakképző intézmény, a gazdasági kamara, valamint a munkaadói és munkavállalói érdekképviseltek is egyaránt részt vesznek a szakképzési államigazgatási szerv koordinálása mellett.

Az életpálya-tanácsadás és a pályaorientáció szolgáltatás keretén belül biztosítani kell

- a szakképzést célzó, különböző típusú tájékoztatás nyújtásának biztosítását (műhelylátogatás, egyes szakmák kipróbálása, előadások tartása, szakképzési tanácsadó hálózat működtetése, tematikus nyári táborok megszervezése, a tanulói igények felmérése kérdőíves formában, tanulmányi versenyek szervezése),
- a munkaképességű személyek igényeihez és képességeikhez igazodó szolgáltatásokat.

A szakképzési államigazgatási szerv által működtetett korai iskolaelhagyás megelőzését támogató rendszer azon tanulókra vonatkozóan tartalmaz adatokat, akik a kormányrendeletben meghatározott okoknál fogva jelentős tanulmányi hátránnyal küzdenek.

A korai iskolaelhagyás megelőzését támogató rendszer segítségével a szakképző intézmény olyan pedagógiai intézkedéseket alkalmaz, amelyek segítik a tanuló előrehaladását, kiemelt figyelemmel a képességek, készségek kibontakoztatására, az esélyteremtést szolgáló tevékenységekre.

A szakképzésért felelős miniszter – a szakképzési államigazgatási szerv tájékoztatása alapján – összefoglaló jelentést készít a Kormány számára a megelőző év összesített adatairól és intézkedéseiről.

Végső előterjesztői indokolás**a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény hatálybalépésével összefüggő módosító és hatályon kívül helyező rendelkezésekről szóló 13/2020. (II. 7.) Korm. rendelethez**

A jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. §-a, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés b) pontja alapján kerül közzétételre az Indokolások Tárában.

A kormányrendelet alapvető célja a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvénnyel (a továbbiakban: Szt.) való koherencia érdekében a törvénynél alacsonyabb jogforrási szintű jogszabályok módosítása.

A módosítások legfontosabb irányai az alábbiakban foglalhatók össze:

- a köznevelés rendszerétől elkülönülő, az Szt. szabályozási keretei között létrejött, az oktatási rendszeren belül önálló ágat képviselő szakképzési rendszer – valamint ezzel összefüggésben a felnőttképzés struktúráját érintő változások – miatt szükséges új elnevezések átvezetése, továbbá a szükségtelenné vált szabályozási elemek hatályon kívül helyezése,
- az Szt. keretein belül létrehozott, önálló szakképzési szabályozási és intézményrendszer, illetve intézményi struktúrához kapcsolódó fogalmak átvezetése,
- a szakképzési rendszer irányításával összefüggő hatáskörök rögzítése,
- a módosuló oktatási, képzési struktúrához igazodóan a tanulói jogviszony mellett a felnőttképzési jogviszony statuálása,
- az új szakképzési rendszer keretében szabályozott szakképzési és felnőttképzési támogatási rendszer átalakításából adódó módosítások, illetve hatályon kívül helyezések,
- a megváltozott szakképzési rendszerre való tekintettel szükségtelenné vált jogszabályok és jogszabályi rendelkezések deregulációja.

A kormányrendelet technikai pontosító módosításokat és a szükségtelenné vált rendelkezések hatályon kívül helyezését tartalmazza.

A kormányrendelet emellett a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendeletet új rendelkezéssel egészíti ki. A kormányrendelet célja, hogy felsőoktatási intézménybe jelentkező a szakképzési tanulmányai során szerzett osztályzatai, érdemjegyei, a szakképzettségét tanúsító oklevél a felsőoktatási intézménybe történő felvételi során megfelelő módon kerülhessen beszámításra a felvételi eredmény pontszámának meghatározása során. A rendelkezés a középfokú tanulmányoknak szakirányú felsőoktatási intézményben történő folytatását kívánja elősegíteni, összhangban az Szt. azon törekvésével, hogy a technikai képzésből egyenes út vezethessen a felsőoktatás irányába annak érdekében, hogy a szakképzésben karrierlehetőséget lássanak a tanulók, illetve a képzésben részt vevő személyek. Mindehhez a technikumban megszerezhető tudás legalább olyan arányban kell, hogy lehetővé tegye a szakképzettség szakirányának megfelelő továbbtanulás esetében a felsőoktatási intézménybe való felvételt, mintha a tanulók gimnáziumban végeztek volna.

A kormányrendelet pontosítja a felsőoktatási információs rendszer (a továbbiakban: FIR) tartalmát. A módosítás értelmében a FIR az oktatási nyilvántartásról szóló törvényben meghatározott alrendszereket és az ágazati vezetői információs alkalmazását (AVIR) tartalmazza. A korábbi szabályozásban a FIR részeként szereplő, a végzett hallgatók pályakövetésére szolgáló alrendszer az oktatási nyilvántartásról szóló törvény alapján egy egységes, integrált, önálló pályakövetési rendszer része lesz a jövőben.

Az Szt. deklarálja, hogy a Kormány a szakképzésért felelős miniszter útján irányítja a szakképzés rendszerét. A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendeletben az innovációért és technológiáért felelős miniszter a szakképzésért és a felnőttképzésért való felelőssége szétválasztásra került. A kormányrendelet pontosítja az innovációért és technológiáért felelős miniszter felelősségi köreit, különválasztva a szakképzés és a felnőttképzés szerinti felelősségi köröket egymástól.

A kormányrendelet hatályon kívül helyezi az Szt. hatálybalépésével szükségtelenné váló olyan miniszteri rendeleteket, amelyek felhatalmazó rendelkezései hatályukat veszítették, és a tárgykör szabályozására új felhatalmazó rendelkezés nem került megalkotásra.

V. A Kormány tagjainak rendeleteihez tartozó indokolások

Végző előterjesztői indokolás

a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről szóló 26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet és a kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló 5/2020. (II. 6.) ITM rendelet módosításáról szóló 6/2020. (II. 7.) ITM rendelethez

Az indokolás az Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A módosítás célja, hogy a kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelmét szolgáló szabályok érvényesülését elősegítse, és

- a munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló 2004/37/EK irányelv módosításáról szóló 2017/2398 európai parlamenti és tanácsi irányelvet [a továbbiakban: (EU) 2017/2398 irányelv], továbbá
- a munkájuk során rákkeltő, illetve mutagén anyagokkal kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló 2004/37/EK irányelv módosításáról szóló 2019/130 európai parlamenti és tanácsi irányelvet [a továbbiakban: (EU) 2019/130 irányelv]

átültesse.

A tervezet – a 2004/37/EK irányelvvel összhangban – tartalmazza a rákkeltő és mutagén anyagokra vonatkozó külön jogszabályi előírásokat, a 26/2000. EüM rendelet módosítását. Az általános előírástól való eltérést, a speciális jogszabályi rendelkezések vagyis külön rendelet alkalmazását a külön egyedi irányelven túl a rákkeltő és mutagén anyagok alkalmazásából eredő veszélyek, valamint a következmények súlyossága, gyakran halálos kimenetelű egészségkárosodások, azaz a kockázati szint is indokolja. A 26/2000. EüM rendelet módosítására elsősorban a 1272/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (CLP rendelet) és a kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló ITM rendelettel való összhang megteremtése miatt van szükség. A jogszabály hatálybalépése óta eltelt idő alatt felgyűlt foglalkozás-egészségügyi gyakorlati tapasztalatok alapján indokolt a citogenetikai vizsgálattal kapcsolatos előírások hatályon kívül helyezése, mert a citogenetikai és tumor marker vizsgálatok lehetőségével a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok nem élnek, a gyakorlatban nem alkalmazzák ezt a diagnosztikai módszert.

A 26/2000. EüM rendelet 2. melléklete (a daganatos megbetegedés kockázatát megnövelő eljárások, tevékenységek nem teljes körű tájékoztató jegyzéke) az (EU) 2017/2398 és az (EU) 2019/130 irányelvek alapján kiegészül a belélegezhető kristályos szilícium-dioxid expozícióval járó munkával, a korábban belső égésű motorokban a mozgó alkatrészek kenésére és hűtésére használt ásványi olajok dermális expozíciójával járó munkával, valamint azokkal a tevékenységekkel, amelyek dízelmotor-kipufogógáz expozícióval járnak.

Egyes veszélyes anyagok [pl. keményfapорок, króm(VI)-vegyületek, dízelmotor-kipufogógázok] tekintetében, bizonyos ágazatokban, pl. a föld alatti bányászat és az alagútépítés esetében rövid távon nehézségekbe ütközhet az (EU) 2017/2398 irányelvben és az (EU) 2019/130 irányelvben meghatározott határértékek betartása. Ennek megfelelően a fenti irányelvekben az átültetési időszakon kívül ún. átmeneti időszakok kerültek megállapításra, és a határértéket csak ezen időszak lejártával kell majd alkalmazni. Ezért az egyes veszélyes anyagoknál a határértékek lépcsőzetes bevezetésére van szükség, amely a kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló 5/2020. (II. 6.) ITM rendelet módosításával valósul meg.

Összhangban a munkavédelmi szabályrendszer azon céljával, hogy az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megteremtésének kötelezettsége a munkáltató alapvető feladata, jelen szabályozás korszerű, az EU tagországokban alkalmazott jó gyakorlattal való konformitást is megteremtő határértékek meghatározásával segítséget nyújt egyrészt a munkáltatók számára kötelezettségeik teljesítéséhez, másrészt hatékonyan képes szolgálni a munkavállalók egészségvédelmét.

Az Indokolások Tárát az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Salgó László Péter.

A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 4.

Az Indokolások Tára hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://www.magyarkozlony.hu> honlapon érhető el.